

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ**

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
ԿԵՆՍԱՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ – 2018

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ

**БИОБИБЛИОГРАФИЯ
АРМЯНСКИХ ИСКУССТВОВЕДОВ
N 7**

АННА АСАТРЯН

**Предисловие
Академика НАН РА Юрия Суваряна,
Члена-корреспондента НАН РА Арарата Агасяна**

**ЕРЕВАН
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ГИТУТЮН» НАН РА
2018**

**NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE
REPUBLIC OF ARMENIA
INSTITUTE OF ARTS**

**BIOBIBLIOGRAPHY OF ARMENIAN ART CRITICS
N 7**

ANNA ASATRYAN

**Introduction by
Full Member (Academician) of NAS RA Yuri Suvaryan,
Corresponding Member of NAS RA Ararat Aghasyan**

**YEREVAN
“GITUTYUN” PUBLISHING HOUSE OF THE NAS RA
2018**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ
ԿԵՆՍԱՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
N 7

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ներածականը՝

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Յուրի ՍՈՒՎԱՐՅԱՆԻ,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արարատ ԱՂԱՍՅԱՆԻ

ԵՐԵՎԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ «ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
2018

ՀՏԴ 01:7.03
ԳՄԴ 91.9:85
Ա 600

Հրատարակվում է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

Պատասխանատու խմբագիր՝
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ
Արարատ Աղասյան

Մատենագիտությունը կազմել է
արվեստագիտության թեկնածու **Լիլիթ Արտեմյանը**

Ա 600 Աննա Ասատրյան: Կենսամատենագիտություն (կազմ.՝ Լիլիթ
Արտեմյան).- Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018, 74 էջ:

Մատենագիտությունն ընդգրկում է Ա.Ասատրյանի 1998-2018 թվական-
ների տպագիր աշխատանքների ցանկը՝ նրա գիտական գործունեությունը
բնութագրող համառոտ ակնարկով:

ՀՏԴ 01:7.03
ԳՄԴ 91.9:85

ISBN 978-5-8080-1346-9

© Ասատրյան Ա., 2018

© ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018

**ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ.
ԱՆՎԱՆԻ ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏԸ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉԸ¹**

Լրացան ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի տեղակալ, երաժշտության բաժնի վարիչ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Աննա Ասատրյանի ծննդյան 50-ամյա և գիտաստեղծագործական գործունեության 20-ամյա հոբելյանները:

Ա. Ասատրյանը ծնվել է 1968 թ. սեպտեմբերի 1-ին Երևանում, Խորհրդային Հայաստանի քաղաքական ու պետական գործիչ, Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի պրոպագանդայի (հետագայում՝ գաղափարախոսական) բաժնի վարիչ, ՀԿԿ Երևանի քաղաքային կոմիտեի առաջին քարտուղար, հետագայում՝ փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահ Գրիգոր Եգորի Ասատրյանի և Երևանի պետական համալսարանի քիմիական ֆակուլտետի դոցենտ, քիմիական գիտությունների թեկնածու Զուլետա Հայկի Ճշմարիտյանի ընտանիքում:

1983 թ. գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Ն. Կ. Կրուպսկայայի անվան № 19 հայկական միջնակարգ դպրոցի ութամյա դասընթացը և Երևանի մանկական ծայնի պահպանման երաժշտական դպրոցը: 1987 թ. գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Ռ. Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տեսական բաժինը, եղել է Լենինյան կրթաթոշակառու: 1992 թ. գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ-տեսական ֆակուլտետի երաժշտագիտության բաժինը (Էդ. Փաշինյանի դասարանը), արժանացել է Կոմիտասի անվան կրթաթոշակի, ընտրվել Կոնսերվատորիայի գիտական խորհրդի անդամ:

---

¹ Տպագրվել է «Պատմաբանասիրական հանդեսի» 2018թ. երրորդ համարում: Տե՛ս Յու. Սուվարյան, Ա. Աղասյան. Աննա Ասատրյան. անվանի երաժշտագետը և գիտության կազմակերպիչը.- ՊԲՀ, 2018, № 3, էջ 295-303:

1991–2003 թթ. Ա. Ասատրյանը դասավանդել է Ռ. Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանում, 2000–2002 թթ. աշխատել Հայկական բաց համալսարանի երաժշտագիտության ֆակուլտետի դեկան, ընտրվել համալսարանի գիտական խորհրդի անդամ:

2001 թ. ավարտել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ասպիրանտուրան (արտադրությունից չկտրված), պաշտպանել ատենախոսություն «Տիգրան Չուխաճյանի օպերաները» թեմայով (գիտական ղեկավար՝ Գ. Գյոդակյան), ստացել արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան և 2002 թ. աշխատանքի անցել Արվեստի ինստիտուտում՝ որպես երաժշտության բաժնի գիտաշխատող: 2002 թ. ընթացքում հումանիտար գիտությունների բնագավառում ձեռքբերումների համար Ա. Ասատրյանը 2003-ին պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ Գովեստագրով, իսկ հունիսին նշանակվել Արվեստի ինստիտուտի գիտական քարտուղար, ընտրվել գիտական խորհրդի անդամ: 2005-ի ապրիլի 6-ից նա Արվեստի ինստիտուտի տնօրենի գիտական գծով տեղակալն է:

2008 թ. պաշտպանել է ատենախոսություն «Հայ երաժշտական թատրոնը ԺԹ դարի երկրորդ կեսին. Սկզբնավորումը և զարգացումը» թեմայով և ստացել արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան: 2012 թ. ստացել է արվեստագիտություն մասնագիտությամբ պրոֆեսորի գիտական կոչում:

2009–2016 թթ. ղեկավարել է Արվեստի ինստիտուտի սիյուոքահայ արվեստի նորաստեղծ (ներկայումս՝ սիյուոքահայ արվեստի և միջազգային կապերի) բաժինը: 2016-ին Ա. Ասատրյանն ընտրվել է Արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնի վարիչ:

Ինստիտուտի տնօրենի՝ գիտության գծով տեղակալի, ինչպես նաև երաժշտության բաժնի վարիչի պաշտոններում Ա. Ասատրյանի գործունեությունն առանձնանում է բարձր կազմակերպվածությամբ ու պրոֆեսիոնալիզմով, սկզբունքայնությամբ ու պահանջկոտությամբ՝ զուգակցված ինստիտուտի գիտական աշխատողների նկատմամբ բացառիկ ուշադիր ու հոգատար վերաբերմունքի հետ:

Արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման կետարյա հոբելյանի առիթով 2010-ին պետական պատվերի շրջանակներում լույս տեսավ Ա. Ասատրյանի «ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ – 50» մենագրությունը, որտեղ արխիվային վավերագրերի հիման վրա առաջին անգամ քննական վերլուծության է ենթարկվում Արվեստի ինստիտուտի անցած ուղին, ի մի բերվում նրա պատմությունը: Գրքի կարևոր արժանիքներից է ինստիտուտի աշխատակիցների հեղինակած գրքերի, մենագրությունների, ալբոմների, ժողովածուների մատենագիտությունը (այբբենական և ժամանակագրական կարգով):

Ա. Ասատրյանի նախաձեռնությամբ և առաջաբանով են հրատարակվել ինստիտուտի վաստակաշատ գիտնականներ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ Արարատ Աղասյանի, Մուրադ Հասրաթյանի և Վիգեն Ղազարյանի, ճարտարապետության դոկտոր Լույս Դուրխանյանի և արվեստագիտության դոկտոր Մարգարիտա Ռուխկյանի կենսամատենագիտությունները: Նա է առաջին անգամ ակադեմիական գիտական պարբերականներում («Պատմաբանասիրական հանդես», «Լրաբեր հասարակական գիտությունների») ներկայացրել իր վաստակաշատ գործընկերների՝ արվեստագիտության դոկտորներ Իրինա Դրամբյանի, Լիլիթ Երնջակյանի և Աննա Արևշատյանի գիտաստեղծագործական դիմանկարները:

Գիտակազմակերպական գործունեությունն Ա. Ասատրյանը համատեղում է գիտաստեղծագործական բեղուն աշխատանքի հետ: Նա հեղինակ է 11 մենագրության և ավելի քան 140 գիտական հոդվածների, որոնք տպագրվել են Հայաստանում, Ռուսաստանում, Իտալիայում, Լիբանանում, Իսրայելում լույս տեսած գիտական ժողովածուներում և հանդեսներում: Նա, մասնավորապես, 36 հոդված է տպագրել ՀՀ ԳԱԱ հեղինակավոր հանդեսներում՝ «Պատմաբանասիրական հանդեսում» և «Լրաբերում». ակադեմիական գիտական պարբերականներում տպագրված հոդվածների այս ցուցանիշով Ա. Ասատրյանն առաջատարն է հայ երաժշտագետների շրջանում: Ձեկուցումներով հանդես է եկել միջազգային և հանրապետական բազմա-

թիվ գիտաժողովներում: Նրա գիտական խմբագրությամբ լույս են տեսել 42 գիրք և գիտական հոդվածների ժողովածու:

Երաժշտագետի գիտական հետաքրքրությունների կենտրոնում է նոր և նորագույն շրջանների հայ երաժշտության ուսումնասիրությունը: Նա անդրադարձել է հայ կոմպոզիտորական արվեստի (Տիգրան Չուխաճյան, Կոմիտաս, Քրիստափոր Կարա-Մուրզա, Արմեն Տիգրանյան, Դանիել Ղազարյան, Արամ Խաչատրյան, Արամ Սաթունց, Անտո Բաբաջանյան, Արամ Սաթյան, Կոնստանտին Պետրոսյան, Աշոտ Բաբայան և ուրիշներ) և կատարողական արվեստի (Արմենակ Շահմուրադյան, Հովհաննես Աճեմյան, Ավագ Պետրոսյան, Հովհաննես Չեքիջյան և ուրիշներ) ներկայացուցիչներին, ձեռնամուխ եղել սփյուռքահայ երաժշտության մի շարք գործիչների (Նիկոլ Գալանդեդյան, Գրիգոր Սյունի, Աշոտ Պատմագրյան, Անջելո Էֆրիկյան, Շառլ Ազնավուր և ուրիշներ) ստեղծագործության ուսումնասիրությանը, մոռացությունից փրկել լիբանանահայ կոմպոզիտոր, դաշնակահար և մանկավարժ Արուսյակ Այնթապյանին: Նրա գիտական ուսումնասիրությունները վերաբերում են նաև հայ արվեստի կարևոր օջախներին՝ մենագրությունների ձևով առաջին անգամ շարադրել է Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի պատմությունը, Հայաստանի կոմպոզիտորների միության անցած ուղին, հոդվածի ձևաչափով անդրադարձել Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պատմությանը:

Ա. Ասատրյանի գիտական հետազոտությունների առանցքը Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործության համալիր ուսումնասիրությունն է: 2002 թ. մայիսին Ա. Ասատրյանի ջանքերով Երևանում ստեղծվում է Տիգրան Չուխաճյան հիմնադրամը, որի անփոփոխ ղեկավարն է: 2005-2007 թթ. նա ղեկավարել է ՀՀ պետական բյուջեից գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ «Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը», իսկ 2008-2010 թթ.՝ «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործական ժառանգությունը» թեմաները:

2006-ին ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ հրատարակվեց ««Արշակ Բ». հայոց անդրանիկ օպերան» աշխատությունը, որը հեղինակը նվիրել է ծնողներին՝ Գրիգոր Ասատրյանին և Զուլետա Ճամարիտյանին: Ա. Ասատրյանն ընթերցողին է ներկայացնում Տ. Չուխաճյանի և Թովմաս Թերգյանի հեղինակած «Արշակ Բ» (1868) պատմառոմանտիկական օպերայի թատերատեսությունը, բացահայտում երաժշտական լեզվի առանձնահատկությունները, ներկայացնում օպերայի բեմական ճակատագիրը: Հավելվածում տեղ են գտել «Արշակ Բ»-ի թերգյանական և գուլակյանական լիբրետոները:

Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ 2009 թ. լույս է տեսնում Ա. Ասատրյանի ««Զեմիրեի». Տիգրան Չուխաճյանի կարապի երգը» մենագրությունը, որը նվիրված է Տ. Չուխաճյանի և Տիգրան Գալեմճյանի հեղինակած հայոց անդրանիկ հեքիաթ-օպերայի՝ «Զեմիրեի» գիտական ուսումնասիրությանը: Նոտային օրինակներով հագեցած մենագրության մեջ Ա. Ասատրյանը, չուխաճյանագիտության մեջ առաջին անգամ ներկայացնում է «Զեմիրեի» ստեղծման պատմությունն ու համառոտ ուրվագծում օպերայի բեմական ճակատագիրը, լուսաբանում օպերայի թատերատեսորի հեղինակ Տ. Գալեմճյանի կյանքն ու գործունեությունը: «Զեմիրեի» հեղինակային ձեռագրերի մանրախույզ ուսումնասիրության հիման վրա նա բացահայտում է օպերայի դրամատուրգիական և երաժշտական-ոճական առանձնահատկությունները, գիտական շրջանառության մեջ դնում օպերայի լիբրետոյի ռուսերեն տեքստը:

Չուխաճյանի ստեղծագործության ուսումնասիրության հանրագումարը դարձավ Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ, պետական պատվերի շրջանակներում 2011-ին՝ Տիգրան Չուխաճյանի ծննդյան 175-ամյա հոբելյանին ընդառաջ հրատարակված Ա. Ասատրյանի «Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը» մենագրությունը, որը «հիմնարար և ուղենիշ ուսումնասիրություն է չուխաճյանագիտության

ասպարեզում»², կարևոր հանգրվան հայ երաժշտական թատրոնի համընդհանուր պատմության ստեղծման ճանապարհին: Աշխատության մեջ համալիր ուսումնասիրվել և արժեքավորվել է Տ. Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը: Ինչպես նկատում է Լիլիթ Երնջակյանը, «Աշխատությունը շարադրված է արխիվային ձեռագրական հարուստ նյութի, հայագիտական ուսումնասիրությունների և տարաբնույթ սկզբնաղբյուրների հիման վրա, որի արդյունքում արվել են կարևոր լրացումներ, ճշգրտումներ, առաջ քաշվել գիտական նոր վարկածներ: Գիրքն աչքի է ընկնում իր հստակ և շահեկան կառուցվածքով. մեծանուն կոմպոզիտորի ամեն մի օպերային երկի քննությունն իրականացվել է տվյալ ժամանակափուլի մշակութային կյանքի համատեքստում՝ գրաքննադատական, հրապարակախոսական ու թատերագիտական միջավայրերում շիկացած բանավեճերի լուսաբանման հետևողական միտումով»³:

Գիտական արժեքից բացի՝ Ա. Ասատրյանի մենագրությունն ունի կիրառական նշանակություն. հեղինակն առաջ է քաշում Տ. Չուխաճյանի օպերաների կլավիրների և պարտիտուրների ակադեմիական հրատարակության անհրաժեշտության հարցը, կարևորում Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում «Արիֆի խորամանկությունը», «Քյոսե Քեյյա», «Ինդիանա», «Ձեմիրե», հեղինակային «Արշակ Բ» և «Լեբլեքիջի Հոր-հոր աղա» օպերաների բեմադրության հրատապության խնդիրը: Մարգարիտա Ռուսկյանի խոսքերով. «Աննա Ասատրյանի՝ Չուխաճյանի ստեղծագործությանը նվիրված հիանալի և զարմանալիորեն աշխատատար գրքերն անսահմանորեն ընդլայնեցին հայ առաջին պրոֆեսիոնալ կոմպոզիտորի՝ հայ նոր պրոֆեսիոնալ արվեստի ծաղկման

² Լ. Երնջակյան. Հիմնարար և ուղենիշ ուսումնասիրություն չուխաճյանագիտության ասպարեզում. – ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» թերթ, 2011, սեպտեմբեր, № 9, էջ 6:

³ Լ. Երնջակյան. ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ. Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 480 էջ. – ՊԲՀ, 2011, № 3, էջ 247:

նախակարապետի, նրա ժամանակաշրջանի և նրա միջավայրի մասին մեր գիտելիքները»⁴:

Հավելենք նաև, որ մենագրությունների կողքին Ա. Ասատրյանը հեղինակել է Տ. Չուխաճյանին նվիրված մի շարք գիտական հոդվածներ, որոնցից երեքը հրատարակվել են «Բազմավեպ» հանդեսում՝ կապելով դեռևս 1899-ին սկզբնավորված բազմավեպյան չուխաճյանապատումի կտրված թելը...

Ա. Ասատրյանի ջանքերով չուխաճյանագիտությունը թևակոխեց զարգացման նոր փուլ: Մի կողմից՝ Տ. Չուխաճյանի դաշնամուրային և սիմֆոնիկ երաժշտության ուսումնասիրությամբ են զբաղվել Ա. Ասատրյանի դիսերտանտները՝ Աննա Ադամյանը և Մարտուն Կոստանոյանը, մյուս կողմից՝ նրա նախաձեռնությամբ Արվեստի ինստիտուտը 2014 թ. դեկտեմբերի 12-ին գումարեց «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը» գիտական նստաշրջանը, որի նպատակն էր համակողմանիորեն ներկայացնել կոմպոզիտորի ստեղծագործությունը, որոշարկել նրա տեղն ու դերը ինչպես հայկական և թուրքական, այնպես էլ համաարևելյան երաժշտական մշակույթի անդամատանում: 2015-ին ԳԱԱ խմբագրական-հրատարակչական խորհրդի և Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշումներով, ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի ֆինանսավորմամբ, հայ չուխաճյանագիտության մեջ առաջին անգամ հրատարակվեց կոմպոզիտորին նվիրված հոդվածների՝ գիտական նստաշրջանի նյութերի ժողովածուն՝ Ա. Ասատրյանի խմբագրությամբ:

Գիտական գործունեությանը զուգահեռ՝ Ա. Ասատրյանը նպաստում է Տ. Չուխաճյանի երաժշտության պրոպագանդանը: Այս առումով հիշատակության է արժանի հատկապես նրա նախաձեռնությամբ 2012 թ. դեկտեմբերի 12-ին ԳԱԱ նիստերի դահլիճում տեղի ունեցած «Տիգրան Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործությունը» համերգը, որի ընթացքում Հայաստանում առաջին անգամ գիտական աշխատանքով զբաղվող երիտա-

---

⁴ М. Рухкян. Тигран Чухаджян в свете новых исследований. – «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը» գիտական նստաշրջանի (12 դեկտեմբերի, 2014) նյութերի ժողովածու, Երևան, 2015, էջ 33.

սարդ երգիչների ու դաշնակահարների կատարմամբ ներկայացվեցին էջեր Տ. Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործությունից՝ մեներգեր ու դաշնամուրային պիեսներ: Համերգի վերջում Ա. Ասատրյանի կատարմամբ հնչեց «Արիֆի խորամանկությունը» օպերայից կոմպոզիտորի կատարած տրանսկրիպցիաներից մեկը:

Համերգից օրեր առաջ՝ 2012-ի նոյեմբերի 21-ին, Տ. Չուխաճյանի ծննդյան 175-ամյա հոբելյանի շրջանակներում Արամ Խաչատրյան համերգասրահում տեղի ունեցած համերգի ընթացքում Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի նվագախումբը Կարեն Դուրգարյանի ղեկավարությամբ, կրկին Ա. Ասատրյանի նախաձեռնությամբ, կատարեց «Արշակ Բ» օպերայի Նախերգանքի հայաստանյան պրեմիերան՝ ունկնդիրներին ներկայացնելով մինչ այդ անձանոթ Չուխաճյան-սիմֆոնիստին:

Այլ խոսքով՝ «Ա. Ասատրյանի չուխաճյանագիտական գործունեությունը, որ ներառում է թե՛ գիտական, թե՛ գիտալուսավորչական և թե՛ կազմակերպչական-պրոպագանդիստական ոլորտները, բնագավառի ուսումնասիրությանը թարմ լիցք ու կենարար ազդակներ է հաղորդել, իսկ առաջադրված գործնական քայլերի իրականացմամբ «Արևելքի հայազգի Վերդիին» միջազգային ճանաչման փայլուն հեռանկարներ են սպասում»⁵:

Երաժշտագետն իր խոսքն է ասել նաև կոմիտասագիտության ասպարեզում: Հենց նա է առաջին անգամ, Կոմիտասի ծննդյան 140-ամյակի առթիվ գրված «Կոմիտասը և հայ երաժշտական արվեստի զարգացման ուղիները» հոդվածում հանդես եկել Երևանում Կոմիտասի թանգարան բացելու առաջարկությամբ: Ա. Ասատրյանը գրում է. «Կոմիտասն այսօր Երևանում չունի թանգարան. նրա իրերը, ձեռագրերը, նաև ողջալն այսօր ծվարած են Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, մինչդեռ վաղուց է հասունացել Կոմիտասի առանձին թանգարան ունենալու անհրաժեշտությունը, թանգարան, որը կդառնա կոմիտասագիտության զարգացման խո-

⁵ Լ. Երնջակյան. նշվ. գրախ., էջ 250:

շորագույն կենտրոնը և կծավալի կոմիտասյան ավանդույթներին ու պատգամներին արժանի բազմակողմանի գործունեություն»⁶։ Անցավ մի քանի տարի, և 2015-ի հունվարի 29-ին, Երևանում իր դռները բացեց Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտը, որի գիտական խորհրդի անդամ է նաև Ա. Ասատրյանը։

Կարևոր է հետազոտողի ներդրումը սփյուռքահայ երաժշտության ուսումնասիրության ասպարեզում։ ՀՀ ԳԱԱ խմբագրական-հրատարակչական խորհրդի և Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ 2012-ին լույս տեսավ Ա. Ասատրյանի «Լիբանանահայ երաժշտություն. Արուսյակ Այնթապյան» մենագրությունը, որտեղ հեղինակն առաջին անգամ արխիվային նյութերի հիման վրա ներկայացրեց լիբանանահայ դաշնակահարուհի, մանկավարժ, կոմպոզիտոր և երաժշտական-հասարակական գործիչ Արուսյակ Այնթապյանի գործունեությունն ու ստեղծագործությունը, որը մինչ օրս անձանոթ է հայ ունկնդրին։ Ուսումնասիրության հավելվածում Ա. Ասատրյանը զետեղեց Ա. Այնթապյանի՝ ցայսօր մեզ անհայտ, մինչդեռ ժամանակին մեծ ժողովրդականություն վայելած դաշնամուրային ստեղծագործություններից երկուսի՝ № 3 “Bonheur Retrouve” («Վերագտած երջանկություն») ռապսոդիայի և արաբական ժողովրդական դաբկեի մշակում “Chatti ya dinyi” պիեսի, ինչպես նաև ձայնի ու դաշնամուրի համար գրված “Pour toi seul” («Միայն քեզ համար») տանգոյի նոտաները, որոնք գիտական շրջանառության մեջ դրվեցին առաջին անգամ։ Ի դեպ, “Chatti ya dinyi” պիեսի հայաստանյան պրեմիերան տեղի ունեցավ հենց Ա. Ասատրյանի կատարմամբ՝ 2015 թ. հոկտեմբերի 15-ին, «Հայոց ցեղասպանություն-100. Ճանաչումից՝ հատուցում» միջազգային երկօրյա գիտաժողովի շրջանակում Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտում Արվեստի ինստիտուտի կազմակերպած համերգի ժամանակ։

2015 թ. ՀՀ ԳԱԱ խմբագրական-հրատարակչական խորհրդի և Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ

⁶ Ա. Ասատրյան. Կոմիտասը և հայ երաժշտական արվեստի զարգացման ուղիները (ծննդյան 140-ամյակի առթիվ).–ԴԲՀ, 2010, № 1, էջ 40։

ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչությունը լույս ընծայեց Արարատ Աղասյանի և Աննա Ասատրյանի «Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ (XIX դար – XX դարի սկիզբ)» աշխատությունը: Գրքի երկրորդ՝ «Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի հայ սանը և պրոֆեսորը. Հովհաննես Նալբանդյան» ակնարկում Ա. Ասատրյանը Երևանի Ե. Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում պահվող՝ Հովհաննես Նալբանդյանի արխիվում գտնվող վավերագրերի, նամականու և հուշագրությունների, ինչպես նաև ժամանակի մամուլի արձագանքների հիման վրա ներկայացրել է համաշխարհային բեմահարթակ բարձրացած հայ առաջին խոշոր ջութակահար Հովհաննես Նալբանդյանի ստեղծագործական կենսագրությունը:

Նշելի է Ա. Ասատրյանի վաստակը ՀՀ ազգային հերոս, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Հովհաննես Զեքիջյանի և Հայաստանի ազգային ակադեմիական երգչախմբի գործունեության ուսումնասիրության ասպարեզում: Հայկական կապելլայի հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ, Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ, պետական պատվերով 2007 թ. լույս տեսած «Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ» աշխատության մեջ հայ երաժշտագիտության մեջ առաջին անգամ հեղինակը լուսաբանում է կապելլայի ստեղծման նախադրյալները, կայացումն ու անցած ստեղծագործական ուղին, բացահայտում Կապելլայի համերգային գործունեության վառ էջերը:

2009-ի վերջին Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ պետական պատվերով լույս տեսավ «Ամենայն հայոց մանետրոն. Հովհաննես Զեքիջյան» մենագրությունը, որտեղ արխիվային վավերագրերի, համապատասխան գրականության, Հայաստանի, սփյուռքահայ, խորհրդային և արտասահմանյան մամուլում տեղ գտած հրապարակումների հիման վրա հայրենական երաժշտագիտության մեջ առաջին անգամ համակողմանիորեն լուսաբանվեց Հ. Զեքիջյանի ստեղծագործական ուղին: Հավելվածներում հեղինակն առաջին անգամ ներկայացրել է Հայաստանի սահմաններից դուրս՝ աշխարհի տարբեր քա-

ղաքներում Հ. Չեքիջյանի ղեկավարությամբ կապելայի համերգների ցանկը՝ այբբենական և ժամանակագրական կարգով, ի մի է բերել դիրիժորի մասին առկա բազմալեզու գրականությունը՝ 1961 թ. նոյեմբերից՝ հայրենիքում անդրանիկ համերգից, մինչև 2008 թ. ներառյալ (ավելի քան 1100 հոդված հայաստանյան և արտերկրի մամուլում, գիտական և գիտահանրամատչելի հանդեսներում ու ժողովածուներում):

Ամիսներ անց՝ 2010 թ. հունիսի 17-ին, Ա. Խաչատրյան համերգասրահում տեղի ունեցավ «Ամենայն հայոց մատեստրոն. Հովհաննես Չեքիջյան» գրքի շնորհանդեսը, որն ուղեկցվեց Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի համերգով՝ Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարությամբ: Իսկ վերջինիս ծննդյան 85-ամյակի շրջանակներում 2014 թ. սեպտեմբերի 26-27-ին, Ա. Ասատրյանի գործուն մասնակցությամբ, գումարվեց «Հովհաննես Չեքիջյան - 85» երկօրյա գիտական նստաշրջանը, որի նպատակն էր համակողմանիորեն ներկայացնել Հ. Չեքիջյանի կյանքն ու ստեղծագործական գործունեությունը: ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի ֆինանսավորմամբ, Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ 2014-ին հրատարակվեց գիտական նստաշրջանի զեկուցումների ժողովածուն՝ Ա. Ասատրյանի խմբագրությամբ:

2017-ին Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի և Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահության որոշմամբ լույս տեսավ Ա. Ասատրյանի «Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն-85» մենագրությունը, որտեղ հայ երաժշտագիտության մեջ առաջին անգամ ի մի է բերվել Հայաստանի կոմպոզիտորների միության պատմությունը: Մենագրությունն արժանացավ 2017 թ. Հայաստանի կոմպոզիտորների միության «Լավագույն ստեղծագործություն (երաժշտագիտություն)» մրցանակին:

Ա. Ասատրյանը մասնակցել է ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի կողմից հայտարարված «Արդյունավետ աշխատող 2014», «Արդյունավետ աշխատող 2016» և «Արդյունավետ աշխատող 2018» մրցույթներին և հաղթող ճանաչվել «Հայագիտության և հումանիտար գիտություններ» անվանակարգում:

Հիշատակության է արժանի Ա. Ասատրյանի եռանդուն գործունեությունը երիտասարդ կադրերի պատրաստման գործում: 2004-ից նա Արվեստի ինստիտուտի գիտական աստիճանաշնորհման 016 մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղարն է: Նրա գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանվել է թեկնածուական 13 ատենախոսություն: Ա. Ասատրյանը ԺԷ. 00. 02 – «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որակավորման մասնագիտական քննական հանձնաժողովի նախագահն է:

2014-ից նա «Կանթեղ» գիտական պարբերականի գլխավոր խմբագիրն է:

Գիտաստեղծագործական և գիտակազմակերպական վաստակի համար Ա. Ասատրյանը 2013-ին, ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ արժանացել է Հայաստանի Հանրապետության արվեստի վաստակավոր գործչի պատվավոր կոչման, պարգևատրվել ՀՀ ԿԳՆ «Ոսկե հուշամեդալով», Ֆրիտյոֆ Նանսենի մեդալով (2014) և ՀՀ ԳԱԱ Պատվոգրով (2005):

Վերջին տարիներին Ա. Ասատրյանը գիտաստեղծագործական և գիտակազմակերպական աշխատանքը հաջողությամբ զուգակցում է հասարակական ակտիվ գործունեության հետ: 2009–2018 թթ. եղել է Հանրային խորհրդի անդամ:

Ա. Ասատրյանն ընտրվել է Երևան քաղաքի առաջին (2009), երկրորդ (2013) և երրորդ (2017) գումարումների ավագանու անդամ, հանդես եկել բազմաթիվ երևանանպաստ նախաձեռնություններով: Երևան քաղաքի ավագանու աշխատանքներին ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերելու և արդյունավետ գործունեության համար նա պարգևատրվել է Երևանի քաղաքապետի Ոսկե մեդալով (2016) և Երևանի 2800-ամյակի հուշամեդալով (2018):

Ա. Ասատրյանը Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահի տեղակալն է, Հայաստանի կոմպոզիտորների միության վարչության անդամ, Հայաստանի թատերական գործիչների միության անդամ:

2014 թ. և 2017 թ. ընտրվել է Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Եկեղեցական ներկայացուցչական ժողովների պատգամավոր՝ Արարատյան Հայրապետական թեմից:

Շնորհավորելով մեր գործընկերոջը, ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի և Արվեստի ինստիտուտի ողջ անձնակազմի անունից սրտանց մաղթում ենք կենսական անսպառ կրթով և գիտաստեղծագործական նորանոր հաջողություններ:

ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ Յուրի Միքայելի

ՀՀ ԳԱԱ Հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս քարտուղար,

ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ,

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս

ԱՂԱՍՅԱՆ Արարատ Վլադիմիրի

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն,

ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ,

ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ

**ԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐԻ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ
ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ**

- 1968 Ծնվել է սեպտեմբերի 1-ին Երևանում՝ Խորհրդային Հայաստանի քաղաքական ու պետական գործիչ, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր Գրիգոր Եգորի Ասատրյանի և Երևանի պետական համալսարանի քիմիական ֆակուլտետի դոցենտ, քիմիական գիտությունների թեկնածու Ջուլետա Հայկի Ճշմարիտյանի ընտանիքում:
- 1983 Գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Ն. Կ. Կրուպսկայայի անվան №19 միջնակարգ դպրոցի ութամյա դասընթացը:
- Մենահամերգով (դաշնամուր, դասատու՝ Իրինա Զալյան) ավարտել է Երևանի մանկական ծայնի պահպանման երաժշտական դպրոցը:
- Ընդունվել է Երևանի Ռ. Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տեսական բաժինը: Ընտրվել է ուսումնարանի ԼԿԵՄ կոմիտեի քարտուղար՝ գաղափարախոսական աշխատանքների գծով, գերազանց առաջադիմության և ակտիվ հասարակական գործունեության համար արժանացել Լենինյան կրթաթոշակի:
- 1987 Գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Ռ. Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տեսական բաժինը:
- Ընդունվել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ-տեսական ֆակուլտետի երաժշտագիտության բաժին (ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր Էդվարդ Ռուբենի Փաշինյանի մասնագիտական դասառան):

- 1989 Գերազանց առաջադիմության և ակտիվ հասարակական աշխատանքի համար ընտրվել է Կոնսերվատորիայի ԼԿԵՄ բյուրոյի անդամ, վոկալ-տեսական ֆակուլտետի խորհրդի անդամ:
- 1990 Գերազանց առաջադիմության և ակտիվ հասարակական գործունեության համար արժանացել է Կոմիտասի անվան կրթաթոշակի, ընտրվել է Կոնսերվատորիայի գիտական խորհրդի անդամ:
- 1991-1992 Կոնսերվատորիայում ուսումնառությանը զուգընթաց աշխատել է Երևանի Ռ.Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանում՝ որպես ժամանակավոր փոխարինող դասատու:
- 1992 Գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ-տեսական ֆակուլտետի երաժշտագիտության բաժինը. մեծ հաջողությամբ պաշտպանելով «Ժողովրդական երաժշտությունը որպես հարմոնիկ լեզվի էվոլյուցիոն զարգացման աղբյուր» թեմայով տեսական ուղղվածության դիպլոմային աշխատանքը (գրախոս՝ Ժաննա Զուրաբյան)՝ Պետական քննական հանձնաժողովի (նախագահ՝ Իզաբելլա Յոլյան) որոշմամբ արժանացել է գերազանց գնահատականի և ստացել «երաժշտագետի և դասատուի» որակավորում (Դիպլոմ TB-I 067952):
- 1992-2002 Աշխատել է Երևանի Ռ.Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանում՝ որպես տեսական բաժնի հիմնական դասատու, դասավանդել «Սոլֆեջիո», «Հարմոնիա», «Հայ երաժշտության պատմություն» առարկաները:
- 1997-2001 Սովորել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ապիրանտուրայում (արտադրությունից չկտրված) ԺԷ.00.02 «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտությամբ (գիտական ղեկավար՝ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի

տի ինստիտուտի տնօրենի տեղակալ, երաժշտության բաժնի վարիչ, ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր Գևորգ Շմավոնի Գյոդակյան):

2000-2002 Աշխատել է որպես Հայկական բաց համալսարանի երաժշտագիտության ֆակուլտետի դեկան, ընտրվել համալսարանի գիտական խորհրդի անդամ:

2001 Ավարտել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ասպիրանտուրան: 016 մասնագիտական խորհրդի դեկտեմբերի 12-ի նիստում պաշտպանել է դիսերտացիա «Տիգրան Չուխաճյանի օպերաները» թեմայով և ստացել արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան:

2002 ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գևորգ Բաղդասարյանի՝ ապրիլի 2-ի հրամանով ստացել է արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան (Ա N 01537):

Ապրիլի 1-ին աշխատանքի է անցել ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնում՝ որպես գիտաշխատող:

Մայիսի 24-ին ստեղծել է Տիգրան Չուխաճյան հիմնադրամը, ընտրվել Հիմնադրամի նախագահ:

2003 Ապրիլի 18-ին պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ Գովեստագրով՝ 2002 թվականի ընթացքում հումանիտար գիտությունների բնագավառում ձեռքբերումների համար:

Հունիսի 16-ին նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական քարտուղար:

Հուլիսի 25-ին ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական անձնակազմի ընդհանուր ժողովում փակ (գաղտնի) քվեարկության արդյունքներով

ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամ:

2004

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արմեն Թռչունյանի՝ դեկտեմբերի 17-ի հրամանով նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի Արվեստագիտության 016 մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղար:

2005

Ապրիլի 6-ին նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի գիտական գծով տեղակալ:

Ապրիլի 16-ին ընտրվել է Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի իսկական անդամ (Диплом АПГ № 049):

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի հուլիսի 6-ի նիստում որակավորվել է որպես ավագ գիտաշխատող:

Պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ նախագահության պատվոգրով՝ «Հայ-իտալական պատմամշակութային առնչություններին նվիրված միջազգային գիտաժողովի կազմակերպման ու անցկացման համար»:

2005-2007

Ղեկավարել է ՀՀ պետական բյուջեից գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ «Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը» թեման:

2006

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արմեն Թռչունյանի՝ մարտի 16-ի կարգադրությամբ նշանակվել է ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որակավորման մասնագիտական քննական հանձնաժողովի անդամ:

2008

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանի՝ հունիսի 25-ի № 66-Կ հրամանով ՀՀ

ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Արարատ Աղասյանի աշխատանքային պայմանագրի ժամկետը լրանալու կապակցությամբ մինչև նոր տնօրենի ընտրությունը նշանակվել է ինստիտուտի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար:

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանի՝ սեպտեմբերի 3-ի № 117-Կ հրամանով Արարատ Աղասյանը հինգ տարի ժամկետով նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, իսկ Ա.Ասատրյանն ազատվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատարի պաշտոնից՝ շարունակելով պաշտոնավարել որպես տնօրենի գիտական գծով տեղակալ:

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի 016 մասնագիտական խորհրդի հոկտեմբերի 9-ի նիստում պաշտպանել է ատենախոսություն «Հայ երաժշտական թատրոնը ԺԹ դարի երկրորդ կեսին. սկզբնավորումը և զարգացումը» թեմայով, և նրան միաձայն շնորհվել է արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան:

Հրավիրվել է աշխատանքի Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա՝ որպես ասպիրանտներ Անահիտ Մարգարյանի («Հայ կոմպոզիտորների դաշնամուրային շարքերը (XX դարի երկրորդ կես)») և Սուսաննա Ղազարյանի («Կատարողական արվեստի և դասավանդման փոխառնչությունները վերջին քսանամյակում (հայ դաշնամուրային երաժշտության օրինակով)») ատենախոսությունների գիտական ղեկավար:

ՀՀ ԿԳ նախարար Սպարտակ Սեյրանյանի՝ նոյեմբերի 24-ի հրամանագրով «Կրթության և գիտության ոլորտում ներդրած մեծագույն ավանդի հա-

մար ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ» պարգևատրվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության «Հուշամեդալով», որը նրան է հանձնել ՀՀ ԿԳ նախարար Սպարտակ Սեյրանյանը ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյակին նվիրված հանդիսավոր նիստի ժամանակ՝ նոյեմբերի 28-ին, ՀՀ ԳԱԱ նիստերի դահլիճում:

ՀՀ մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի՝ նոյեմբերի 21-ի № 787-Ա հրամանով «Հայ արվեստագիտության ասպարեզում ունեցած զգալի վաստակի համար, ինչպես նաև ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյա հոբելյանի առիթով» պարգևատրվել է ՀՀ մշակույթի նախարարության Պատվոգրով, որը նրան է հանձնել ՀՀ մշակույթի փոխնախարար Դավիթ Մուրադյանը ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյակին նվիրված հանդիսավոր նիստի ժամանակ՝ նոյեմբերի 28-ին, ՀՀ ԳԱԱ նիստերի դահլիճում:

2008-2010 Ղեկավարել է ՀՀ պետական բյուջեից գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործական ժառանգությունը» թեման:

2009 Մարտի 1-ին հասարակական հիմունքներով նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի սփյուռքահայ արվեստի նորաստեղծ (ներկայումս՝ սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի) բաժնի վարիչ:

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արմեն Թոչունյանի՝ մարտի 4-ի հրամանով ստա-

ցել է արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան (Վկայագիր ԱԲ 00734):

Հրավիրվել է աշխատանքի Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա՝ որպես ասպիրանտ Հովհաննես Մանուկյանի «Ֆլեյտան XX դարի հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մեջ» թեմայով ատենախոսության գիտական ղեկավար:

ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանի՝ մարտի 11-ի ՆԿ-36 -Ն կարգադրության երկրորդ կետով Հայաստանի Հանրապետության նախագահի կողմից նշանակվել է նորաստեղծ Հանրային խորհրդի անդամ:

Ապրիլի 27-ին ընտրվել է Բնության և հասարակության մասին գիտությունների միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամ:

Մայիսի 31-ին Հայաստանի հանրապետական կուսակցության համամասնական ցուցակով ընտրվել է Երևան քաղաքի առաջին գումարման ավագանու անդամ և կատարել ավագանու մշակույթի, կրթության և սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի պարտականությունները:

2010

Հուլիսի 21-ին որակավորվել է որպես առաջատար գիտաշխատող:

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի դեկտեմբերի 27-ի նիստում փակ (գաղտնի) քվեարկությամբ միաձայն ընտրվել է սփյուռքահայ արվեստի բաժնի վարիչ:

2011

Հրավիրվել է աշխատանքի Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա՝ որպես ասպիրանտներ Արմեն Արմենակյանի («Ավետիք

Իսահակյանի պոեզիան վոկալ երաժշտության մեջ») և Աննա Ադամյանի («Տիգրան Չուխաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը») ատենախոսությունների գիտական ղեկավար:

2012

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արտուշ Ղուկասյանի՝ ապրիլի 3-ի հրամանով նշանակվել է ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որակավորման մասնագիտական քննական հանձնաժողովի նախագահ:

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի նոյեմբերի 1-ի նիստում փակ (գաղտնի) քվեարկության արդյունքների հիման վրա նրան շնորհվել է պրոֆեսորի գիտական կոչում՝ ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության գծով:

ՀՀ ԲՈՀ-ի կողմից ստացել է արվեստագիտություն մասնագիտությամբ պրոֆեսորի գիտական կոչում (Դիպլոմ Պ № 00814):

Ընդգրկվել է «Ակունք» գիտական հոդվածների ժողովածուի խմբագրական խորհրդի կազմում:

Դեկտեմբերի 12-ին ՀՀ ԳԱԱ նիստերի դահլիճում կազմակերպել և վարել է «Տիգրան Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործությունը» համերգը, որի ընթացքում Հայաստանում առաջին անգամ գիտական աշխատանքով զբաղվող երիտասարդ երգիչների ու դաշնակահարների կատարմամբ ներկայացվել են էջեր Տ.Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործությունից՝ մեներգեր ու դաշնամուրային պիեսներ: Համերգի վերջում Ա.Ասատրյանի կատարմամբ Հայաստանում առաջին անգամ հնչել է «Արիֆի խորամանկությունը» օպերայից Տիգրան Չուխաճյանի կատարած տրանսկրիպ-

ցիաներից մեկը՝ Առաջին գործողության № 7 ֆինալի Արիֆի և Մերիեմի զուգերգը:

2013

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արտուշ Ղուկասյանի կարգադրությամբ հաստատվել է ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որակավորման մասնագիտական քննական հանձնաժողովի նախագահ:

Մայիսի 5-ին Հայաստանի հանրապետական կուսակցության համամասնական ցուցակով ընտրվել է Երևան քաղաքի երկրորդ գումարման ավագանու անդամ, կատարել իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամի պարտականությունները:

Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Սարգսյանի՝ 2013թ. հոկտեմբերի 14-ի ՆՀ-259-Ա հրամանագրով ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ Ա.Ասատրյանին շնորհվել է Հայաստանի Հանրապետության արվեստի վաստակավոր գործչի պատվավոր կոչում (Վկայական 00102): Պետական պարգևը նրան հանձնել է ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը Ալ.Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում տեղի ունեցած ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանին նվիրված հանդիսավոր նիստի ժամանակ:

Դեկտեմբերի 21-ին ընտրվել է Հայաստանի կոմպոզիտորների միության անդամ:

Ընտրվել է Հայաստանի թատերական գործիչների միության անդամ:

2014

Մարտի 1-ից «Կանթեղ» գիտական պարբերականի գլխավոր խմբագիրն է:

Ընտրվել է Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Եկեղեցական ներկայացուցչական ժողովի պատգամավոր Արարատյան հայրապետական թեմից (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 18-21 սեպտեմբերի):

Հրավիրվել է աշխատանքի Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա՝ որպես ասպիրանտ Դավիթ Մելքոնյանի «Հայ երաժշտական կյանքը Անդրկովկասում 1901-1910 թվականներին» թեմայով ատենախոսության գիտական ղեկավար:

Մասնակցել է ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի կողմից հայտարարված «Արդյունավետ աշխատող 2014» մրցույթին և հաղթող ճանաչվել «Հայագիտություն և հումանիտար գիտություններ» անվանակարգում:

Հոկտեմբերի 10-ին պարգևատրվել է մեծ մարդասեր, խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ֆրիտյոֆ Նանսենի ոսկյա հուշամեդալով՝ հասարակական-քաղաքական, մարդասիրական սկզբունքների հաստատման և Հայոց ցեղասպանության դատապարտման ուղղությամբ ծավալած գործունեության համար:

Ընդգրկվել է Երևանի Ալ.Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի աջակցման հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի կազմում:

2015

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Լիլիթ Արզումանյանի կարգադրությամբ հաստատվել է ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որակավորման մասնագիտական քննական հանձնաժողովի նախագահ:

ՀՀ մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի հրամանով նշանակվել է Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամ:

Նշանակվել է Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի 2014-2015 ուստարվա գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետի «Երաժշտական կրթություն» մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի անդամ:

Որակավորվել է որպես գլխավոր գիտաշխատող:

Հոկտեմբերի 15-ին ՀՀ ԳԱԱ կազմակերպած «Հայոց ցեղասպանություն-100. Ճանաչումից՝ հատուցում» միջազգային երկօրյա գիտաժողովի շրջանակում Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի համերգային դահլիճում վարել է Արվեստի ինստիտուտի կազմակերպած՝ ինստիտուտի գիտաշխատող, միջազգային մրցույթների դափնեկիր, արվեստագիտության թեկնածու Լիլիթ Արտեմյանի մենահամերգը: Համերգի ընթացքում իրականացրել է լիբանանահայ դաշնակահարուհի, մանկավարժ, կոմպոզիտոր և երաժշտական-հասարակական գործիչ Արուսյակ Այնթապյանի՝ արաբական ժողովրդական դաբկեի մշակումներից մեկի՝ “Chatti ya dinyi” պիեսի հայաստանյան պրեմիերան, որը ձոնվեց այն բոլոր պետություններին ու ժողովուրդներին, որոնք հայ ժողովրդի ծանր, օրհասական օրերին նրա կողքին էին:

2016

Փետրվարի 1-ին ազատվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի բաժնի վարիչի պաշտոնից և մեկ տարի ժամկետով նշանակվել (հասարակական հիմունքներով) ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնի վարիչ:

Նշանակվել է Խ.Աթույանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի 2015-2016 ուստարվա գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետի «Երաժշտական կրթություն» մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի անդամ:

Հուլիսի 2-ին ընտրվել է Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահության անդամ և նախագահի տեղակալ:

Մասնակցել է ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի կողմից հայտարարված «Արդյունավետ աշխատող 2016» մրցույթին և հաղթող ճանաչվել «Հայագիտություն և հումանիտար գիտություններ» անվանակարգում:

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի դեկտեմբերի 1-ի նիստում փակ (գաղտնի) քվեարկությամբ միաձայն ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնի վարիչ հինգ տարի ժամկետով:

Դեկտեմբերի 2-ին որակավորվել է որպես գլխավոր գիտաշխատող:

Երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանի որոշմամբ «Ամանորի և Սուրբ ծննդյան տոների կապակցությամբ, Երևան քաղաքի Ավագանու աշխատանքներին ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերելու համար» 2016թ. դեկտեմբերի 30-ին պարգևատրվել է Երևանի քաղաքապետի Ոսկե մեդալով (N 352):

2017

ՀՀ ԲՈՀ նախագահ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Լիլիթ Արզումանյանի՝ ապրիլի 27-ի կարգադրությամբ հաստատվել է ԺԷ.00.02 - «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտության որա-

կավորման մասնագիտական քննական հանձնա-
ժողովի նախագահ:

Մայիսի 14-ին Հայաստանի հանրապետական կու-
սակցության համամասնական ցուցակով ընտրվել
է Երևան քաղաքի երրորդ գումարման ավագանու
անդամ, կատարել իրավական հարցերի մշտա-
կան հանձնաժողովի անդամի պարտականութե-
յունները:

Ընտրվել է Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ
Եկեղեցու Եկեղեցական ներկայացուցչական ժո-
ղովի պատգամավոր Արարատյան հայրապետա-
կան թեմից (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 6-9 հու-
նիսի):

Նշանակվել է Խ.Աբովյանի անվան հայկական
պետական մանկավարժական համալսարանի
2016-2017 ուստարվա գեղարվեստական կրթութե-
յան ֆակուլտետի «Երաժշտական կրթություն»
մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման
հանձնաժողովի նախագահ:

Հոկտեմբերի 29-ին Հայաստանի կոմպոզիտորնե-
րի միության 15-րդ համագումարում ընտրվել է
Հայաստանի կոմպոզիտորների միության վարչու-
թյան անդամ:

Ընդգրկվել է Հայաստանի կոմպոզիտորների միու-
թյան նորաստեղծ «Հայ կոմպոզիտոր» հանդեսի
խմբագրական խորհրդի կազմում:

Ընդգրկվել է Կոմիտասի թանգարան-ինստիտու-
տի նորաստեղծ «Տարեգրքի» խմբագրական խոր-
հրդի կազմում:

Ընդգրկվել է Հայ կոմպոզիտորական արվեստի
փառատոնի գեղարվեստական խորհրդի կազ-
մում:

Նշանակվել է «Երևան - 2800» մշակութային հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ:

Ճանաչվել է 2017 թվականի Հայաստանի կոմպոզիտորների միության «Լավագույն ստեղծագործություն (երաժշտագիտություն)» մրցանակի դափնեկիր՝ «Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն - 85» մենագրության համար:

«Երևան» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի որոշմամբ «Երևանի հիմնադրման 2800-ամյակի կապակցությամբ Երևան քաղաքի ավագանու աշխատանքներին ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերելու և բեղմնավոր ու արդյունավետ գործունեության համար» պարգևատրվել է Երևանի 2800-ամյակի հուշամեդալով:

Նշանակվել է Խ.Աթովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի 2017-2018 ուստարվա գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետի «Երաժշտական կրթություն» մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի նախագահ:

Մասնակցել է ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի կողմից հայտարարված «Արդյունավետ աշխատող 2018» մրցույթին և հաղթող ճանաչվել «Հայագիտություն և հումանիտար գիտություններ» անվանակարգում:

Հոկտեմբերի 18-ին Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում վարել է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 75-ամյա հոբելյանին նվիրված հանդիսավոր նիստը և տոնական համերգը:

Ընդգրկվել է նորաստեղծ «Պատմություն և քաղաքականություն» գիտական հանդեսի խմբագրական խորհրդի կազմում:

Ընդգրկվել է “Научные вести” միջազգային գիտական հանդեսի (Ռուսաստանի Դաշնություն) խմբագրական խորհրդի կազմում:

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ՏՊԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մենագրություններ

1. «Արշակ Բ». հայոց անդրանիկ օպերան, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2006, 268 էջ
2. Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ, Երևան, «Ամրոց գրուպ», 2007, 136 էջ + 8թ. նկ.
3. «Ջեմիրե». Տիգրան Չուխադյանի կարապի երգը, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2009, 176 էջ + 1թ. նկ.
4. Ամենայն հայոց մաեստրոն. Հովհաննես Չեքիջյան, Երևան, «Ամրոց գրուպ», 2009, 240 էջ + 2 մամուլ ներդիր
5. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ – 50 (պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 395 էջ + 32 էջ նկ.
6. Տիգրան Չուխադյանի երաժշտական թատրոնը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 480 էջ
7. Սփյուռքահայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները: Լիբանանահայ թատրոն, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2011, 184 էջ
8. Ավագ Պետրոսյան – 100, գիրք-ալբոմ, Երևան, 2012 (համահեղինակ՝ Արա Պետրոսյան), 200 էջ
9. Լիբանանահայ երաժշտություն. Արուայակ Այնթապյան, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 160 էջ + 16 էջ նկ.
10. Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ

«Գիտություն» հրատարակչություն, 2015 (համահեղինակ՝ Արարատ Աղասյան), 208 էջ

11. Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն – 85, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2017, 96 էջ
12. Ohannes Tchekidjian: Life and Career, Yerevan, «Tigran Metc», 2018

**Հոդվածներ գիտական հանդեսներում և
ժողովածուներում**

- 1989 1. Թովմաս Թերզյանն ու «Արշակ Բ» օպերայի լիբրետտոն, Արվեստագիտություն: Հոդվածների ժողովածու, գիրք 1, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1998, էջ 5-26
- 1997-1999 2. Տիգրան Չուխաճյանի «Արշակ Բ» օպերայի երաժշտական ոճի որոշ առանձնահատկությունների մասին, Երիտասարդ գիտաշխատողների հոդվածների ժողովածու, 1 (2), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2001, էջ 175-178
- 1993 3. Տիգրան Չուխաճյանի «Լեբլեբիջի Հոր-հոր աղա» օպերայի պոլսական ու լոնդոնյան կլավիրները, «Քանթեր Երևանի համալսարանի», հասարակական գիտություններ, Երևան, 2001, № 3 (105), էջ 70-74
4. Տիգրան Չուխաճյանի «Զեմիրե» օպերայի երաժշտական լեզվի որոշ առանձնահատկությունների մասին, «Կանթեղ» գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, «Ասողիկ», 2001, № 6, էջ 143-151
5. Երաժշտական կերպարների ձևավորումը Տ.Չուխաճյանի «Լեբլեբիջի Հոր-հոր աղա» կոմիկական օպերայում, «Հոգեբանությունը և կյանքը», Երևան, 2001, № 3, էջ 95-98
- 1997-2000 6. Տիգրան Չուխաճյանի օպերային թատրոնի որոշ առանձնահատկությունների մասին, «Կանթեղ» գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, «Ասողիկ», 2002, № 2, էջ 3-12
- 1997-2000 7. Տիգրան Չուխաճյանի «Քյոսե Քեչյա» կոմիկական օպերան, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երեվան, 2004, № 1 (610), հունվար – ապրիլ, էջ 133-148

8. Տ.Չուխաճյանի «Զվարթ» («Քյոսե Քեհյա») կոմիկական օպերան, «Բանբեր Երևանի համալսարանի», հասարակական գիտություններ, Երևան, 2004, № 2 (113), էջ 87-98
9. Գիտաժողով՝ նվիրված ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյանի ծննդյան 80-ամյակին, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2005, № 1 (612), հունվար – ապրիլ, էջ 234–236 (համահեղինակ՝ Արթուր Ավագյան)
10. Հովհաննես Աճեմյան. դիմանկարի նրբագծեր, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2005, № 3 (614), սեպտեմբեր – դեկտեմբեր, էջ 88-100
11. «Վենետիկյան ընթերցումներ» միջազգային գիտաժողովը՝ նվիրված հայ-իտալական պատմամշակութային առնչություններին, «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2005, № 3 (170), էջ 292-296
12. Էջեր հայ-իտալական երաժշտական առնչությունների պատմությունից, «Բազմավէպ» հայագիտական-բանասիրական-գրական հանդես, ՃԿԳ տարի, Վենետիկ-Ս.Ղազար, 2005, թիվ 1-4, էջ 45-55
13. Անվերջանալի ողիսական. Տ.Չուխաճյանի «Արշակ Բ» օպերայի Նախերգանքը, Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական առաջին նստաշրջանի նյութեր, Երեվան, «Ոսկան Երևանցի», 2005, էջ 6-13
14. Ֆրիտյոֆ Նանսենը և հայ արվեստը, Հայ դատի հենասյունը. Ֆրիտյոֆ Նանսենի Հայաստան այցելության 80-ամյակին նվիրված հոդվածների ժողովածու, Երևան, «Զանգակ-97», 2005, էջ 53-60
15. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական առաջին նստաշրջանը և գիտաժողով՝ նվիրված Մարտիրոս Սարյանի ծննդյան 125-ամյակին, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2006, № 1 (615), էջ 240-242

16. Հայ երաժշտության նվիրյալը. Նիկոլ Գալանդերյան, «Գիտության աշխարհում», 2006, № 1, էջ 9-14
17. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը և Ն.Տիգրանյանի ստեղծագործության ուսումնասիրությունը (Ն.Տիգրանյանի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ), ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», IX, Գյումրի, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2006, էջ 181-185
18. Անջելո Էֆրիկյան. դիմանկարի նրբագծեր, «Արվեստ և ժամանակ. հայացք Գյումրուց», Գյումրի, 2006, № 2, էջ 80-82
19. Տիգրան Չուխաճեան – Il Verdi Armeno, «Բազմավեպ» հայագիտական-բանասիրական-գրական հանդես, ՃԿԴ տարի, Վենետիկ-Ս.Ղազար, 2006, թիվ 1-4, էջ 107-115
20. Հայ-իտալական երաժշտական առնչություններից, «Սիոն» ամսագիր կրօնական-գրական-բանասիրական, Երուսաղեմ, 2006, թիվ 1-2-3, էջ 51-53
21. Խմբագրի կողմից, Մազմանյան Ռուզաննա, Հայ երաժշտական կյանքի տարեգրություն. 1901-1910թթ., Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատ., 2006, էջ 9-22
22. «Արիֆի խորամանկությունը». Տիգրան Չուխաճյանի օպերան, Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 1, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատարակչություն, 2006, էջ 19-36
23. ՀՀ ԳԱԱ հուշամեդալը՝ Հովհաննես Չեքիջյանին, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2007, № 3 (620), էջ 268-271
24. Հայ երգի առաքյալը. Արմենակ Շահմուրադյան, «Գիտության աշխարհում», 2007, № 3, էջ 2-5
25. Ամենայն հայոց մաեսթրոս՝ Յովհաննես Չեքիճեան. Հաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի հիմ-

- նադրման 70-ամեակի առթիւ, «Կամար» գրականութեան եւ գեղարուեստի անկախ պարբերաթերթ, Պէյրութ, 2007, թիւ 4, էջ 95-99
26. Հայրենի Շուշվա կարոտը սրտում (Գրիգոր Սյունիի ծննդյան 130-ամյակի առթիվ), Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետություն, անցյալը, ներկան և ապագան, Միջազգային գիտաժողով, զեկուցումների ժողովածու, Երեւան, 2007, էջ 243-253
27. Դանիել Ղազարյանը և Լենինականը, Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը. Հանրապետական յոթերորդ գիտական նստաշրջանի նյութեր, Գյումրի, 2007, էջ 227-231
28. Դանիել Ղազարյանի կյանքն ու գործունեությունը Շուշիում, Շուշին հայոց քաղաքակրթության օրրան, Շուշիի ազատագրման 15-րդ տարեդարձին նվիրված գիտաժողովի նյութեր, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., Երևան, 2007, էջ 233-243
29. Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը, Հայկական օպերային արվեստի սկզբնավորումը և զարգացման առաջին փուլը, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2008, № 2 (178), էջ 64-80
30. Տիգրան Չուխաճյանի «Արիֆի խորամանկությունը» կոմիկական օպերայի երաժշտական ոճի որոշ առանձնահատկությունների մասին, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2008, № 2 (622), էջ 196-208
31. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի 50-ամյակը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2008, № 3 (623), էջ 252-255
32. Տիգրան Չուխաճյան. «Ձեյթունցիների քայլերգը», «Արվեստ և ժամանակ. հայացք Գյումրուց», Գյումրի, 2008, № 1-2, էջ 40-48

33. Մտորումներ երկրի պետական օրինների շուրջ կատարված ողբերգության մասին (հայերեն և ռուսերեն), «Ազգային գաղափար», Երևան, 2008, № 1, ապրիլ, էջ 48-52
34. Հայերը համաշխարհային շանսոնում (հայերեն և ռուսերեն), «Ազգային գաղափար», Երևան, 2008, № 5, օգոստոս, էջ 46-61
35. Տիգրան Չուխաճեանի «Ինդիանա» օպերայի առեղծուածը, «Բազմավէպ» հայագիտական-բանասիրական-գրական հանդէս, ՃԿԶ տարի, Վենետիկ-Ս.Ղազար, 2008, թիվ 1-4, էջ 21-36
36. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ծայնադարանի երաժշտական նմուշների պահպանության խնդիրները. վիճակը և հեռանկարները, «Գիտելիք և խորհրդանիշ, հավատալիք և սովորույթ», միջազգային երրորդ գիտագործնական համաժողովի (23-24 հոկտեմբերի, 2007, Երևան) հողվածների ժողովածու, Երևան, «Նշանակ», 2008, էջ 20-29
37. Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի լեւնինգրադյան հյուրախաղերը, Մշակույթների երկխոսություն, Հայ-ռուսական մշակութային կապեր (պատմություն և արդիականություն), միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Գյումրի, 2008, էջ 87-91
38. Արվեստաբանության նվիրյալը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2009, № 3 (626), էջ 315-319
39. Կոմիտաս. ծննդյան 140-ամյակի աղթիվ, «Գիտության աշխարհում», 2009, № 4, էջ 8-15
40. Արմեն Տիգրանյանի օպերաների աճեմյանական բեմադրությունները, «Արվեստ և ժամանակ. հայացք Գյումրուց», Գյումրի, 2009, № 3-4, էջ 79-82
41. Քրիստափոր Կարա-Մուրզայի «Շուշան» օպերան, Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հողվածների ժողովածու,

գիրք 2, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, էջ 13-22

42. Ленинградские гастроли Государственной академической капеллы Армении, Социально-психологическое обеспечение профессиональной деятельности. Тематический сборник, Санкт-Петербург, 2009, стр. 114-117
43. Արշակ Բրուսյան, Նշանավոր ճեմարանականները, Պրակ Բ. Մայր աթոռ Ս.Էջմիածնի հրատ., Էջմիածին, 2009, էջ 59-65
44. Նիկոլ Գալանդեայան, Նշանավոր ճեմարանականները, Պրակ Բ. Մայր աթոռ Ս.Էջմիածնի հրատ., Էջմիածին, 2009, էջ 67-75
45. Արմենակ Շահմուրադյան, Նշանավոր ճեմարանականները, Պրակ Բ. Մայր աթոռ Ս.Էջմիածնի հրատ., Էջմիածին, 2009, էջ 297-307
46. Աշոտ Պատմագրյան, Նշանավոր ճեմարանականները, Պրակ Բ. Մայր աթոռ Ս.Էջմիածնի հրատ., Էջմիածին, 2009, էջ 329-338
47. Գրիգոր Սյունի, Նշանավոր ճեմարանականները, Պրակ Բ. Մայր աթոռ Ս.Էջմիածնի հրատ., Էջմիածին, 2009, էջ 387-394
48. Թումանյանը և Կոմիտասը, Թումանյանը և XXI դարը. գիտական նստաշրջանի նյութեր (19 փետրվարի, 2009), Երևան, Հյուսիսային համալսարանի հրատ., 2009, էջ 33-39
49. Կոմիտասը և հայ երաժշտական արվեստի զարգացման ուղիները (ծննդյան 140-ամյակի առթիվ), «Պատմաբանասիրական հանդես», 2010, № 1 (183), էջ 25-43
50. Լիլիթ Երնջակյան. Աշուղական սիրավեպը մերձավոր արևելյան երաժշտական փոխառնչությունների համա-

տեքստում, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2010, № 3 (185), էջ 277-279

51. Մոմիկի ծննդյան 750-ամյա հոբելյանին նվիրված գիտա-
ժողով, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2010, № 3
(185), էջ 309-310

52. Հայրենական երաժշտական մշակույթի հիմնաքարը.
Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատոր-
իա (հիմնադրման 90-ամյա հոբելյանին ընդառաջ),
«Երաժշտական Հայաստան», 2010, № 3 (38), էջ 59-63

53. Եղեռնից վերածնված արվեստ. Շառլ Ազնավուր, «Կրթա-
կան բարեփոխումներ. ազգային լավագույն ավանդույթ-
ները և միջազգային առաջավոր փորձը» գիտական
նստաշրջանի նյութեր, Երևան, Հյուսիսային համալսա-
րանի հրատ., 2010, էջ 33-41

54. Տիգրան Չուխաճյանի «Արշակ Երկրորդը» Ալ. Սպեն-
դիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակա-
դեմիական թատրոնի բեմում, Հայ արվեստի հարցեր:
Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 3, Երևան, ՀՀ
ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, էջ 33-48

55. «Տիգրան». Գյուլի օպերան (հայերեն և անգլերեն),
«Տիգրան Մեծ», Երևան, 2010, էջ 335-343

56. Առնո Բաբաջանյան (ծննդյան 90-ամյակի առթիվ), «Լրա-
բեր հասարակական գիտությունների», 2011, № 3 (631),
էջ 309-313

57. Եղիցի լույս և եղիցի ուրախություն. Արամ Խաչատրյան,
«Գիտության աշխարհում», 2011, № 3, էջ 2-12

58. Առնո Բաբաջանյան. դիմանկարի նրբագծեր (ականավոր
կոմպոզիտորի ծննդյան 90-ամյակի առթիվ), «Վէմ» հա-
մահայկական հանդես, 2011, ապրիլ-հունիս, թիվ 2 (34), էջ
119-128

2013

59. Երաժշտական անդրադարձները Վարդգես Սուրենյանցի նամակներում, Վարդգես Սուրենյանց - 150, հոբելյանական գիտաժողով՝ նվիրված Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակին, գեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, էջ 39-46
60. «Տիգրան». Գլյուկի օպերան, Տիգրան Մեծ. Տիգրան Մեծի գահակալության 2100-ամյակին՝ նվիրված միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան, 2011, էջ 258-261
61. Ֆրիտյոֆ Նանսենը և հայ արվեստը, Ֆրիտյոֆ Նանսեն. Յուգահանդես՝ նվիրված Ֆրիտյոֆ Նանսենի 150-ամյակին, Երևան, 2011, էջ 150-153
62. Գրախոսական Նազենիկ Սարգսյանի «Ашот Асатурян - хореограф последней трети XX века» գրքի մասին, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2012, № 2 (190), էջ 256-258
63. Տիգրան Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործության վերաձևունդը, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2012, № 3 (191), էջ 264-266
64. Գիտնականը և հասարակական գործիչը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2012, № 2-3 (634-635), էջ 427-431
65. Մարգարիտա Ռուխկյան. արդի հայ երաժշտության հետազոտողը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2012, № 4 (636), էջ 286-290
66. Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը (ծննդյան 175-ամյակի առթիվ), «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, 2012, հունվար-մարտ, թիվ (37), էջ 114-130
67. Ավագ Պետրոսյան. դիմանկարի նրբագծեր (Ականավոր օպերային երգչի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ), «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, 2012, ապրիլ-հունիս, թիվ 2 (38), էջ 135-151

2014

68. Աշոտ Բաբայանի «Հերոսապատում» կանտատը՝ նվիրված Շուշիի ազատագրման 20-ամյակին, «Վէմ» համահայկական հանդես, 2012, հուլիս-սեպտեմբեր, թիվ 3 (39), էջ 137-143.

69. Տիգրան Չոխաճյանի ստեղծագործության պատմական նշանակությունը (նվիրվում է ծննդյան 175-ամյա հորելյանին), «Ակունք» գիտական հոդվածների ժողովածու, 2012, թիվ 3 (6), էջ 90-101.

70. Տիգրան Չոխաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը. տրանսկրիպցիաներ «Ձեմիրե» օպերայից, «Մանկավարժության և հոգեբանության հիմնախնդիրներ», Միջբուհական կոնսորցիումի գիտական հանդես, 2012, № 2, էջ 153-162 (համահեղինակ՝ Աննա Աղամյան).

71. Սայաթ-Նովա՝ «Քանի վուր ջան իմ» - Առնո Բաբաջանյան՝ «Էլեգիա», Սայաթ-Նովա - 300: Հրեյանական գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Սայաթ-Նովայի ծննդյան 300-ամյակին: Զեկուցումների ժողովածու, Երևան, 21 հունիսի, 2012, խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղայան (նախագահ) և այլք: խմբ.՝ Ա.Ասատրյան, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, էջ 79-88.

72. Հայ երաժիշտների ներդրումը թուրքական երաժշտության զարգացման գործում, Հայկական լեռնաշխարհի պատմամշակութային ժառանգությունը, միջազգային գիտաժողովի նյութեր, 2012թ. հունիսի 24-հուլիսի 1, Երևան-Ստեփանակերտ, էջ 176-177.

73. Գասպար Իփեկյանը և Համազգայինի թատերասերների միությունը, Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 4, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, էջ 12-22.

74. Լույս Դոլուխանյան, Հայ արվեստաբանների կենսամատենագիտություն, № 4, Լույս Դոլուխանյան, Երևան, ՀՀ

- ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, էջ 5-15, 19-27 (անգլերեն)
75. Ֆրիտյոֆ Նանսենը և հայ արվեստը, Ֆրիտյոֆ Նանսենը և Հայաստանը, Երևան, 2012, էջ 164-170
  76. Արվեստի ինստիտուտ, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2013, № 2 (193), էջ 52-65
  77. Շուշին՝ Անդրկովկասի կոնսերվատորիա, «Ակունք» գիտական հոդվածների ժողովածու, 2013, թիվ 1 (7), էջ 91-100
  78. Արամ Սաթունցի ստեղծագործությունը (նվիրվում է ծննդյան 100-ամյա հոբելյանին), «Ակունք» գիտական հոդվածների ժողովածու, 2013, թիվ 2 (8), էջ 77-83
  79. Шуши - «консерватотия Закавказья», Феномен Шуши: историко-политологическое исследование (коллективная монография), «Рабочие тетради», приложение к военнo-научному журналу «Айкакан банак» Института национальных стратегических исследований имени Драстамата Канаяна Министерства обороны РА, 2013, 1-2 (25-26), стр. 137-152
  80. Համերգ «Տիգրան Չուխաճյանի կամերային ստեղծագործությունը», Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական յոթերորդ նստաշրջան, նվիրվում է Տիգրան Չուխաճյանի ծննդյան 175-ամյակին (19-21 հոկտեմբերի, 2012), Նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 15-18
  81. Արուսյակ Այնթապյան. դիմանկարի նրբագծեր, Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 5, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 5-27
  82. Ашот Патмагрян - выдающийся деятель армянской музыкальной культуры в Иране, Армения - Иран: История. Культура. Современные перспективы развития: сборник

статей / Моск. гос. ун-т им. М.В.Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Москва, 2013, стр. 30-37

83. Արամ Սաթունց. հայ երգի ու ողմանսի վարպետը, Արամ Սաթունց. երգեր, Երևան, 2013, էջ 5-6
84. Գնդապետ երգիչը. Վահան Տեր-Առաքելյան, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2014, № 3 (197), էջ 22-28
85. ՀՀ ԳԱԱ հիմնը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2014, № 2 (641), էջ 353-354
86. Անահիտ Բեքարյան, Բայրոնը և հայ իրականությունը (հայերեն և անգլերեն), «Բանբեր հայագիտության», հայագիտական միջազգային հանդես, Երևան, 2014, № 1 (4), էջ 200-204
87. Հովհաննես Չեքիջյան. Խմբերգային երաժշտության մարշալը, Հովհաննես Չեքիջյան – 85, Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Հովհաննես Չեքիջյանի ծննդյան 85-ամյակին (26-27 սեպտեմբերի, 2014), նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 26-39
88. Դանիել Ղազարյանի ստեղծագործական ժառանգությունը, Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները. Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 378-381
89. Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Տիգրան Չոխաճյանի ստեղծագործությանը, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2015, N 1 (198), էջ 315-320
90. Երաժշտական արևելագիտության նվիրյալը. Լիլիթ Երընջակյան, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2015, № 2 (199), էջ 287-292
91. Լևոն Հախվերդյանը և ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2015, № 1 (643), էջ 401-407

92. Մեծ հայրենականը և հայ կոմպոզիտորները, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2015, № 2 (644), էջ 34-41
93. Ճարտարապետության ներհուն ինտազդուողը (Մ. Հասարայանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2015, № 2 (644), էջ 425-432
94. Մերի Կիրակոսյան. Փանոս Թերլեմեզյանի կյանքը և ստեղծագործությունը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2015, № 3 (645), էջ 261-262
95. Մեծ հայրենականը և հայ կոմպոզիտորները, «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, 2015, № 3 (64), էջ 198-210
96. Երգիչ գնդապետը. Վահան Տեր-Առաքելյան, Միջազգային գիտաժողով «Առաջին աշխարհամարտը և հայ ժողովուրդը (պատմություն և արդիական խնդիրներ)», 1-2 հոկտեմբերի, 2014թ., զեկուցումների ժողովածու, Երևան, 2015, էջ 256-268
97. Տիգրան Զուխաճյանի ստեղծագործության պատմական նշանակությունը, Տիգրան Զուխաճյանի ստեղծագործությունը, գիտական նստաշրջան (12 դեկտեմբերի, 2014), նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 169-196
98. Լևոն Հախվերդյանը և ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը, Ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված գիտական նստաշրջան (19 դեկտեմբերի, 2014), նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 6-19
99. Деятельность композитора Александра Спендиарова в Крыму, Армяне юга России: история, культура, общее будущее, Материалы II Международной конференции Ростов-на-Дону, 26-28 мая, 2015 г., Ростов-на-Дону, 2015, стр. 252-256

20100. Մուրադ Հասրաթյան (հայկական ճարտարապետության բեղուն ու անխոնջ հետազոտողի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ), Հասրաթյան Մուրադ, Կենսամատենագիտություն, Երկրորդ լրացված հրատարակություն, Երեւան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 6-22
101. Թերթելով Տիգրան Չուխաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործության մոտացության մատնված էջերը, Աննա Ադամյան, Տիգրան Չուխաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 7-10
102. Հայկական դաշնամուրային երաժշտության պրոպագանդիստն ու հետազոտողը, Լիլիթ Արտեմյան, XX դարի նոր կոմպոզիցիոն տեխնոլոգիաներով գրված հայկական դաշնամուրային երաժշտության կատարողական խնդիրները, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 8-11
103. Տաթևիկ Շախկույան. Կոմիտասի ստեղծագործության վաղ շրջանը (1891-1899), «Պատմաբանասիրական հանդես», 2016, № 1 (201), էջ 241-244
104. Վաստակաշատ արվեստաբանն ու գիտության հմուտ կազմակերպիչը (ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արարատ Աղասյանի 60-ամյակի առթիվ), «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2016, № 2 (202), էջ 285-296:
105. Լիլիթ Արտեմյան. XX դարի նոր կոմպոզիցիոն տեխնոլոգիաներով գրված հայկական դաշնամուրային երաժշտության կատարողական խնդիրները, «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2016, № 2 (202), էջ 266-269
106. Հայ երաժշտագիտության նվիրյալը. Աննա Արևշատյան, «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2016, № 3 (203), էջ 276-282

107. Մանե Մկրտչյան, Սիմվոլիզմ. արձագանքը հայ կերպարվեստում, XIX դարի վերջ – XX դարի սկիզբ, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2016, № 1 (646), էջ 346-347
108. Արարատ Աղասյան. նվիրում հայ կերպարվեստի ուսումնասիրությանը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2016, № 2 (647), էջ 345-352 (համահեղինակ՝ Յուրի Սուվարյան)
109. Маргарита Рухкян. Театр звука Вардана Аджемяна, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2016, № 2 (647), էջ 325-327
110. Արամ Սաթունց. Դիմանկարի նրբագծեր, «Գիտության աշխարհում», 2016, № 1, էջ 2-9
111. Georg Brutian and NAS RA Institute of Arts, Wisdom, 2016, № 2 (7), p.131-135
112. Арусяк Айнтаплян: штрихи к портрету // Science and world, International scientific journal, Volgograd, 2016, № 7 (35), Vol. II, pp. 103-107
113. Եղեռնից փրկված երաժիշտը. Համբարձում Պերպերյան (նվիրվում է ծննդյան 110-ամյակին), Հայոց ցեղասպանություն – 100, Ճանաչումից՝ հատուցում, միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 544-553
114. Выдающийся армянский скрипач Иоаннес Налбандян, Армяне в истории и культуре России XVIII–XX вв. Материалы Международной научной конференции, Москва – Пушкино, 26–28 октября 2016 г., Ростов-на-Дону, 2016, стр. 310-316
115. Արարատ Աղասյան. վապուկաշատ արվեստաբանն ու գիտության հմուտ կազմակերպիչը, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 7-30 (համահեղինակ՝ Յուրի Սուվարյան)

116. Արտասովոր անակնկալ՝ հոբելյանի առիթով, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 70-84
117. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը և Կոմիտասի ստեղծագործական ժառանգության ուսումնասիրությունը, Կոմիտասը և միջնադարյան երաժշտական մշակույթը, գիտական հոդվածներ, Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի տարեգիրք, Երևան, Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի հրատ., 2016, էջ 197-210
118. Մայրաքաղաքի երաժշտական կյանքի առաջընթացի հարցերը՝ Երևանի քաղաքապետի ամենօրյա հոգատարության առարկա, Երևան – 4, գիտական հոդվածների ժողովածու, նվիրվում է Երևան քաղաքի պատմության թանգարանի 85-ամյակին, Երևան, 2016, էջ 23-38
119. Երաժշտություն, Սփյուռքահայ մշակույթը XX դարում, Հայոց պատմություն, հատոր IV, գիրք երկրորդ, Նորագույն ժամանակաշրջան (1945-1991 թթ.), Երևան, «Ձանգակ», 2016, էջ 571-576
120. Աելիտա Դոլուխանյան. Բանասերը, գիտնականը, մանկավարժը: Կենսամատենագիտություն, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2017, № 2 (205), էջ 245-249
121. Տիգրան Չուխանյանը և հայ երաժշտական արվեստի զարգացման ուղիները (ծննդյան 180-ամյակի առթիվ), «Պատմաբանասիրական հանդես», 2017, № 3 (206), էջ 41-60
122. Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյա հոբելյանին, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2017, № 3 (206), էջ 317-322 (համահեղինակ՝ Անահիտ Սարգսյան)

123. Գիտաժողով՝ նվիրված Ռ.Դրամբյանի հոբելյանին, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2017, № 1 (649), էջ 322-325
124. Մարգարիտա Ռուսկյան. արդի հայ երաժշտության տարեգիրը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2017, № 3 (651), էջ 325-330
125. Հայրենական երաժշտական արվեստի առաջընթացի խթանման դիրքերում. Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն (հիմնադրման 85-ամյա հոբելյանի առիթով), «Հայ կոմպոզիտոր», 2017, № 1 (1), էջ 3-11
126. Արամ Սարյանի գործունեությունը ՀՀ անկախության շրջանում, Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը, գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երեւան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 127-140
127. Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի հայ սանը և պրոֆեսորը. Հովհաննես Նալբանդյան, Հայաստանը և արևելաքրիստոնեական քաղաքակրթությունը. Բ, միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված ականավոր բյուզանդագետ Կարեն Յուզբաշյանի (1927-2009) ծննդյան 90-ամյակին, Երևան, 7-8 դեկտեմբերի, 2017, Զեկուցումներ և զեկուցումների դրույթներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 8-13 (համահեղինակ՝ Անահիտ Սարգսյան)
128. Ռուբեն Դրամբյանը և Քրիստափոր Քուշնարյանը, Ռուբեն Դրամբյան, Գիտաժողով՝ նվիրված Հայաստանի ազգային պատկերասրահի հիմնադիր տնօրեն Ռ. Դրամբյանի ծննդյան 125-ամյակին (5-6 հոկտեմբերի, 2016թ.), Զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 48-56
129. Մարգարիտա Ռուսկյան. արդի հայ երաժշտության հետազոտողը, Հայ արվեստաբանների կենսամատենա-

- գիտություն № 5, Մարգարիտա Ռուսկյան, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 5-12
130. Հիշատակն արդարոց օրհնությամբ եղիցի... Վլադիմիր Բարխուդարյան – 90, Երևան, 2017, էջ 195-201
  131. Բազմավաստակ արվեստաբանը և մանկավարժը (ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վիգեն Ղազարյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ), «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2018, № 1 (207), էջ 292-295
  132. Արամ Խաչատրյանը և Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիան, «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2018, № 3 (209), էջ 17-37
  133. Մի ստեղծագործության պատմություն. Յեզար Կյուլիի «Հ.Կ.Այվազովսկու հիշատակին» ռեքլիմը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2018, № 3 (654), էջ 235-244 (համահեղինակ՝ Անահիտ Սարգսյան)
  134. Հայ երաժշտագիտության նվիրյալը (Գևորգ Գյոդակյանի ծննդյան 90-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2018, № 3 (654), էջ 402-408
  135. NAS RA Institute of Arts and the Study of Komitas' Creative Legacy, «Բանբեր հայագիտության», հայագիտական միջազգային հանդես, Երևան, 2018, № 1 (16), էջ 162-171
  136. Ohannes Tchekidjian's Contribution to Armenian Music Art, the Marshal of Choral Art, «Բանբեր հայագիտության», հայագիտական միջազգային հանդես, Երևան, 2018, № 3 (18), էջ 153-170
  137. Կոնստանտին Պետրոսյան. դիմանկարի նրբագծեր, «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, Երևան, «Ասողիկ», 2018, № 3 (76), էջ 134-152 (համահեղինակ՝ Լիլիթ Արտեմյան)

138. Բազմավաստակ արվեստաբանն ու բազմահմուտ մանկավարժը (Վիգեն Ղազարյանի ծննդյան 75-ամյա հոբելյանի առթիվ), «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, Երեւան, «Ասողիկ», 2018, № 3 (76), էջ 258-265
139. Ստեղծագործական փայլատակումներով և սխրանքներով լի կյանքի ուղի (Հովհաննես Չեքիջյանի ծննդյան 90-ամյա հոբելյանի առթիվ), «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, Երևան, «Ասողիկ», 2018, № 4 (77), էջ 290-301 (համահեղինակ՝ Լիլիթ Արտեմյան)
140. Արուսյակ Այնթապյանի ստեղծագործական դիմանկարը, Պատմություն և քաղաքականություն, գիտական հանդես, 1/2018, Երևան, «Տիր», 2018, էջ 88-114
141. Հայաստանի կոմպոզիտորների միության ստեղծումը և կայացումը, Երևան, «Հայագիտական հանդես», 2018, № 1 (39), էջ 155-161 (համահեղինակ՝ Նաիրա Մադոյան)
142. Հայ երաժշտությունը «Գեղունիի» էջերում, «Վենետիկի Մխիթարյան միաբանություն – 300, միջազգային գիտաժողով (23-25 հոկտեմբերի, 2017)», զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, 2018, էջ 572-587
143. Ծովային տարերքի հզոր արքան և ծովի կրակոտ երգիչը. Հովհաննես Այվազովսկի, «Հովհաննես Այվազովսկի - 200, գիտական նստաշրջան (3 նոյեմբերի, 2017)», նստաշրջանի նյութերի ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018, էջ 3-9 (համահեղինակ՝ Անահիտ Սարգսյան)
144. Հովհաննես Այվազովսկին և հայ երաժիշտները, «Հովհաննես Այվազովսկի - 200, գիտական նստաշրջան (3 նոյեմբերի, 2017)», նստաշրջանի նյութերի ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018, էջ 152-161
145. Երևանը՝ հայ երաժշտության կենտրոն, Երևան – 5, գիտական հոդվածների ժողովածու, նվիրվում է Երևա-

նի 2800-ամյակին, Երևան, Երևան քաղաքի պատմության թանգարան, 2018, էջ 293-307

146. Վիգեն Ղազարյան. բազմալատակ արվեստաբանն ու բազմահմուտ մանկավարժը, Հայ արվեստաբանների կենսամատենագիտություն № 6, Վիգեն Ղազարյան, Կենսամատենագիտություն, Երևան, 2018, էջ 5-11
147. Նախերգանք (հայոց, ռուսաց, անգլերեն լեզուներով), Ռուսկյան Մարգարիտա, Կոնստանտին Պետրոսյանի աշխարհը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018, էջ 5-17, 83-93, 144-154

Միջազգային և հանրապետական գիտաժողովների տպագիր թեզիսներ

1. Տիգրան Չուխաճյանի «Զեմիրե» օպերան, Ակադեմիկոս Ռուբեն Զարյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված գիտաժողով (Երևան, 14-17 սեպտեմբերի, 1999): Զեկուցումների թեզիսներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1999, էջ 8-10
2. Տիգրան Չուխաճյանը՝ հայկական օպերային արվեստի հիմնադիր, «Հայաստանը 21-րդ դարի շեմին» գիտական կոնֆերանսի զեկուցումների թեզիսներ, Երևան, «Կաիսա», 2000, էջ 55-59
3. Տիգրան Չուխաճյանի «Զեյթունցիների քայլերգը»՝ հայոց ազգային-ազատագրական պայքարի օրհներգ, Ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյանի ծննդյան 80-ամյակին նվիրված գիտաժողով (Երևան, 2-4 նոյեմբերի, 2004): Հիմնադրույթներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2004, էջ 8-11
4. «Տիգրան». Գյուլի օպերան, «Տիգրան Մեծ. Գահակալության 2100-ամյակ» միջազգային գիտաժողով (Երևան-

Աշտարակ, 5-6 դեկտեմբերի, 2005): Զեկուցումների հիմնադրույթներ, Աշտարակ, 2005, էջ 93-96

5. Հայրենի Շուշվա կարոտը սրտում (Գրիգոր Սյունիի ծննդյան 130-ամյակի առթիվ), Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն. անցյալը, ներկան և ապագան: Միջազգային գիտաժողով: Զեկուցումների հիմնադրույթներ, Երևան, Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, 2006, էջ 186-189
6. Արշակ Պենկյանը՝ օսմանյան երաժշտական թատրոնի հիմնադիր, «Մերձավոր Արևելք և Կովկաս», միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Արևելագիտության ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյակին (Երևան, 5-6 նոյեմբերի, 2008): Զեկուցումների թեզեր, Երևան, 2008, էջ 70-72
7. Դանիել Ղազարյանի ստեղծագործական ժառանգությունը, «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները»: Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով (Երևան, 17-19 հոկտեմբերի, 2013): Զեկուցումների դրույթներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 196-198
8. Եղեռնից փրկված երաժիշտը. Համբարձում Պերպերյան (նվիրվում է ծննդյան 110-ամյակին), Հայոց ցեղասպանություն – 100. Ճանաչումից՝ հատուցում: Միջազգային գիտաժողով (Երևան, 15-16 հոկտեմբերի, 2015): Զեկուցումների դրույթներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, էջ 287-292
9. Արամ Սաթյանի գործունեությունը ՀՀ անկախության շրջանում, «Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը» գիտաժողով» (Երևան, 15 հուլիսի, 2016): Գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 130-134
10. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը և Կոմիտասի ժառանգության ուսումնասիրությունը, «Կոմիտասը և միջնադար-

յան երաժշտական մշակույթը» միջազգային գիտաժողով (Երևան-Հաղպատ, 27-29 սեպտեմբերի, 2016): Թեգեր, Երևան, 2016, էջ 8-9

Հոդվածներ թերթերում

1. Շնորհանդես ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտում, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2006, մարտ, № 2-3 (189-190), էջ 4
2. Հայ խմբերգային արվեստը և Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը, «Ազգ», 2007, 2 յունիս, շաբաթ, 103 (3755), էջ 2-է
3. Մարգարիտ Ռուսկյան. Համերգ-նվիրում վաստակաշատ երաժշտագետին, «Ազգ», 2007, 28 դեկտեմբեր, ուրբաթ, 241 (3893), էջ 6
4. Դաշնամուրային երաժշտության նորահայտ աստղը. Անահիտ Մարգարյան, «Ազգ», 2008, 30 մայիս, ուրբաթ, 102 (3996), էջ 6
5. Հիմի է՛լ լոենք, եղբարք, «Ազատամտություն», օրաթերթ, 11.09.2008, հինգշաբթի, #8 (8), էջ 7
6. Доколе молчать нам, братья?, “Свободомыслие”, ежедневная газета, 11.09.2008, четверг, #8 (8), стр. 7
7. Անգուգական մանետրոն՝ Հովհաննես Չեքիջյան (ծնընդ-յան 80-ամյակի առթիվ), «Ազգ», 2009, 23 յունուար, ուրբաթ, 9 (4145), էջ 6
8. Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի հերթական տրիումֆը՝ հայ խմբերգային արվեստի մարշալի ղեկավարությամբ, «Ազգ», 2009, 23 յունիս, երեքշաբթի, 115 (4251), էջ 6

9. Հայրենական երաժշտագիտության նվիրյալը. Կարինե Խուրաբաշյան, «Ազգ», 2009, 7 յուլիս, երեքշաբթի, 125 (4261), էջ 8
10. Ներկայացված է Հայաստանի պետական մրցանակի, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2009, հոկտեմբեր, № 10 (215), էջ 6
11. Ներկայացված է պետական մրցանակի, «Ազգ», 2009, 27 նոյեմբերի, էջ 6
12. Ներկայացված է պետական մրցանակի, «Ազգ», 2009, 1 դեկտեմբերի, էջ 6
13. Արարատ Աղասյան. «Քաջագի մշտավառ կանթեղը», «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2009, նոյեմբեր, էջ 8
14. Արջի մորթին բաժանելու անուրջներով տարված, «Ազգ», 2010, 11 մարտի, հինգշաբթի, 42 (4423), էջ 6
15. Արժեքավոր ներդրում երաժշտական արևելագիտության բնագավառում, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2010, սեպտեմբեր, № 9 (226), էջ 6
16. Մոմիկ – 750, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2010, հոկտեմբեր, № 10 (227), էջ 1, 3
17. ՀՀ ԳԱԱ Թորոս Թորամանյանի անվան մրցանակը՝ հայ ճարտարապետությանը նվիրված լավագույն աշխատությունների հեղինակներին, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2011, հուլիս-օգոստոս, № 7-8, էջ 1
18. Ե՛վ ուսուցողական ձեռնարկ, և՛ սեղանի գիրք. Հրապարակի վրա է Վանիկ Սանթրյանի «Ձեր ընծայագրերի հետքերով. ինքնագիտարան» երկհատորյակի առաջին հատորը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2012, 27 հունվարի, ուրբաթ, թիվ 14 (5343), էջ 7
19. Տիգրան Չուխաճյանի «Կարինեն» վերադարձավ, որ այլևս չհեռանա, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2014, 27 մարտի, հինգշաբթի, թիվ 52 (5861), էջ 5

20. Հայ ժամանակակից երաժշտության հրավառությունը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2014, 18 նոյեմբերի, երեքշաբթի, թիվ 208 (6017), էջ 5
21. «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը», «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2015, հունվար, № 1 (278), էջ 7
22. Երիտասարդ գիտնականների աջակցության ծրագիրը և հայ արվեստագիտության ապագան, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2015, սեպտեմբեր, № 9 (286), էջ 5
23. Կոմպոզիտորական դպրոցը լավ հերթափոխ ունի. Ժամանակակից երաժշտության «Պրեմիերա» փառատոնը կատարեց իր առաքելությունը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2016, 6 մայիսի, ուրբաթ, թիվ 82 (6364), էջ 6
24. Արվեստագիտության ճշմարիտ նվիրյալը. Արարատ Աղասյան, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2016, սեպտեմբեր, № 9 (298), էջ 5 (համահեղինակ՝ Յուրի Սովարյան):
25. Հայ գեղանկարչության համաշխարհային գագաթը, «Կրթություն», ՀՀ ԿԳՆ շաբաթաթերթ, 2017, 8 նոյեմբերի, թիվ 45 (810), էջ 1, 7, 11
26. Հովհաննես Այվազովսկի – 200, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2017, նոյեմբեր № 11 (312), էջ 1-2

Հարցազրույցներ

1. Հոգևոր ժառանգությանը հավատարիմ (պատրաստեց Նաիրա Խեքոյանը), «Գործարար տիեզերք», տնտեսական-տեղեկատվական-վերլուծական հանդես, 2003, № 1 (9), նոյեմբեր, էջ 42-43
2. Եղիազարյան Կիմա, Օրհներգի ընտրության հարցը համարենք փակված. Ընտրվեց խաչատրյանական տարբե-

րակը, իսկ հետո՝, «Հայոց աշխարհ», 2008, 11 հուլիսի, #133/2685, էջ 4

3. Դանիելյան Ս., Չեքիջյանի մասին կարելի է գրել ու չսպառովել, կարծում է «Ամենայն հայոց մատենարո» գրքի հեղինակ Աննա Ասատրյանը, «Առավոտ», 2010, 18 հունիսի, ուրբաթ, էջ 12
4. Արվեստագիտությունը չի ծերանում, «Կրթություն», ՀՀ ԿԳՆ շաբաթաթերթ, 2011, 17 օգոստոսի, թիվ 33 (477), էջ 9
5. Հայաստանի պայքարող ժողովրդին՝ ի մխիթարություն, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2012, 21 հուլիսի, շաբաթ, թիվ 137 (5466), էջ 6
6. Ապրում ենք մի տեսակ անպատժելիության մթնոլորտում, «Իրավունք», 2018, № 83 (2994), 3 օգոստոսի, էջ 15

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական առաջին նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր, 16-17 նոյեմբերի, 2005թ.: Նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի արվեստագիտության գծով գիտական աստիճանաշնորհման մասնագիտական 016 խորհրդի ստեղծման 10-ամյակին: (Խմբ. հանձնախումբ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և ուրիշներ), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2005, 219 էջ
2. Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 1 (Խմբ. հանձնախումբ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և ուրիշներ), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատ., 2006, 465 էջ, նկ.
3. Մազմանյան Ռուզաննա, Հայ երաժշտական կյանքի տարեգրություն (1901-1910), (պատ. խմբ. և առաջաբ. հեղ.՝ Ա.Ասատրյան), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատ., 2006, 207 էջ
4. Բաբայան Իդա, Վարագույրի ետևում, Երևան, «Էդիթ Պրինտ», 2006, 372 էջ, 2թ. նկ., վավերագրական նյութեր
5. Բաբայան Իդա, Վարդան Աճեմյանի աշխարհը վավերագրերում (1905-1977), Երևան, «Էդիթ Պրինտ», 2006, 448 էջ, 36թ. նկ.
6. Հրավարդ Հակոբյան. Կենսամատենագիտություն, Երեվան, «Զանգակ», 2005, 24 էջ
7. Հայ արվեստաբանների կենսամատենագիտություն, № 2, Մուրադ Հասրաթյան (ներած. հեղ.՝ Վ.Հարությունյան), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2005, 47 էջ
8. Հայ արվեստաբանների կենսամատենագիտություն, № 3, Հենրիկ Հովհաննիսյան (կազմ.՝ Ա.Խազմալյան), Երևան, «Մուղնի», 2006, 48 էջ, 1թ. նկ.

9. Հովնաթանյան Հակոբ: Անցում միջնադարից նոր ժամանակ: Գիտաժողով՝ նվիրված նկարչի ծննդյան 200-ամյակին: Զեկուցումների ժողովածու: Երևան, 29 դեկտեմբերի, 2006թ., Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատ., 2007, 68 էջ, 4թ. նկ.
10. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական երկրորդ նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր, 08 նոյեմբերի, 2007թ., Երևան, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հրատարակչություն, 2007, 96 էջ
11. Աղասյան Արարատ, Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում (1828-1991 թթ.), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2009, 292 էջ
12. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական երրորդ նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր, 16-17 դեկտեմբերի, 2008թ.: Նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյա հոբելյանին (խմբ. հանձնախումբ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և ուրիշներ), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 212 էջ
13. Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, գիրք 2 (խմբ. հանձնախումբ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և ուրիշներ), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 361 էջ
14. Маргарян Гаяне, Фортепианный концерт и его разновидности в творчестве армянских композиторов, Ереван, "Зангак-97", 2009, 196 стр.
15. Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, Գիրք 3 (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010
16. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական հինգերորդ նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 314 էջ

17. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական վեցերորդ նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 215 էջ
18. Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, Գիրք 4 (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 298 էջ
19. Սայաթ-Նովա - 300: Հոբելյանական գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Սայաթ-Նովայի ծննդյան 300-ամյակին (Երևան, 21 հունիսի, 2012): Զեկուցումների ժողովածու (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 194 էջ
20. **Бабаян Ида**, В мастерской Вардана Аджемяна, Ереван, "Эдит Принт", 2012, 448 стр.
21. **Աղասյան Արարատ**, Երվանդ Քոչարի տարածության մեջ, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2013, 196 էջ + 55 նկար
22. Երիտասարդ արվեստաբան - 1, գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 205 էջ
23. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական յոթերորդ նստաշրջան՝ նվիրված Տիգրան Զուխաճյանի ծննդյան 175-ամյակին (Երևան-Արզական, 19-21 հոկտեմբերի, 2012): Նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 369 էջ
24. Հայ արվեստի հարցեր: Գիտական հոդվածների ժողովածու, Գիրք 5 (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 365 էջ
25. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական ութերորդ նստաշրջան, նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (Երևան-Արզական, 15-17 նոյեմբերի, 2013):

Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 266 էջ

26. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2014, № 1 (58), Երևան, «Ասողիկ», 360 էջ

27. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2014, № 2-3 (59-60), Երևան, «Ասողիկ», 494 էջ

28. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2014, № 4 (61), Երևան, «Ասողիկ», 326 էջ

29. Հովհաննես Չեքիջյան – 85, գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Հովհաննես Չեքիջյանի ծննդյան 85-ամյակին (Երևան-Արգական, 26-27 սեպտեմբերի, 2014): Նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 179 էջ

30. Ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված գիտական նստաշրջան (Երևան, 19 դեկտեմբերի, 2014): Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 245 էջ

31. Արտեմյան Լիլիթ, XX դարի նոր կոմպոզիցիոն տեխնոլոգիաներով գրված հայկական դաշնամուրային երաժշտության կատարողական խնդիրները, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 235 էջ

32. Ադամյան Աննա, Տիգրան Չուխաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 225 էջ

33. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական իններորդ նստաշրջան (Երևան, 14 նոյեմբերի, 2014): Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 275 էջ

34. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2015, № 1 (62),
Երևան, «Ասողիկ», 2015, 280 էջ
35. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2015, № 2 (63),
Երևան, «Ասողիկ», 2015, 275 էջ
36. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2015, № 3 (64),
Երևան, «Ասողիկ», 2015, 272 էջ
37. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2015, № 4 (65),
Երևան, «Ասողիկ», 2015, 272 էջ
38. Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը, Գիտական
նստաշրջան (Երևան, 12 դեկտեմբերի, 2014): Նստա-
շրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախա-
գահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ.,
2015, 210 էջ
39. Աղասյան Արարատ – 60, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն»
հրատ., 2016, 176 էջ
40. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական տասնե-
րորդ նստաշրջան (Երևան, 10-11 նոյեմբերի, 2015), նվիր-
վում է Փանոս Թերլեմեզյանի ծննդյան 150-ամյակին:
Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝ Ա.Աղասյան (նա-
խագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ.,
2016, 303 էջ
41. **Шахсуварян Сурен**, Гарегин Григорян: пианист и компо-
зитор, Ереван, Изд.-во “Гитутюн” НАН РА, 2016, 109 стр.
42. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2016, № 1 (66),
Երևան, «Ասողիկ», 2016, 276 էջ
43. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2016, № 2 (67),
Երևան, «Ասողիկ», 2016, 282 էջ
44. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2016, № 3 (68),
Երևան, «Ասողիկ», 2016, 284 էջ

45. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2016, № 4 (69),
Երևան, «Ասողիկ», 2016, 292 էջ
46. Աղասյան Արարատ, Ծովով հափշտակվածը. Հովհան-
նես Այվազովսկի (նկարչի ծննդյան 200-ամյակի առթիվ),
Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, 88 էջ +8 էջ
նկար (նույնը՝ ռուսերեն և անգլերեն)
47. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական տասն-
մեկերորդ նստաշրջան (Երևան-Արզական, 30 սեպտեմ-
բերի - 2 հոկտեմբերի, 2016), նվիրվում է ՀՀ անկախու-
թյան 25-ամյակին: Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խոր-
հուրդ՝ Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ
«Գիտություն» հրատ., 2017, 320 էջ
48. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2017, № 1 (70),
Երևան, «Ասողիկ», 2017, 282 էջ
49. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2017, № 2 (71),
Երևան, «Ասողիկ», 2017, 280 էջ
50. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2017, № 3 (72),
Երևան, «Ասողիկ», 2017, 290 էջ
51. «ԿԱՆԹԵՆ» գիտական հոդվածներ, 2017, № 4 (73),
Երևան, «Ասողիկ», 2017, 291 էջ
52. Ռուբեն Դրամբյան, Գիտաժողով՝ նվիրված Հայաստանի
ազգային պատկերասրահի հիմնադիր տնօրեն
Ռ.Դրամբյանի ծննդյան 125-ամյակին (Երևան, 5-6 հոկ-
տեմբերի, 2016), Զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ
ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, 204 էջ
53. Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական տաս-
ներկուերորդ նստաշրջան (Երևան, 22-23 նոյեմբերի,
2017), նվիրվում է Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան
200-ամյակին: Նստաշրջանի նյութեր (խմբ. խորհուրդ՝
Ա.Աղասյան (նախագահ) և այլք), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գի-
տություն» հրատ., 2018, 291 էջ

54. «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, 2018, № 1 (74),
Երևան, «Ասողիկ», 2018, 282 էջ
55. «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, 2018, № 2 (75),
Երևան, «Ասողիկ», 2018, 282 էջ
56. «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, 2018, № 3 (76),
Երևան, «Ասողիկ», 2018, 270 էջ
57. «ԿԱՆԹԵՂ» գիտական հոդվածներ, 2018, № 4 (77),
Երևան, «Ասողիկ», 2018
58. Հովհաննես Այվազովսկու 200-ամյա հոբելյանին նվիր-
ված գիտական նստաշրջան (Երևան, 3 նոյեմբերի, 2017),
Նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն»
հրատ., 2018, 163 էջ
59. Ռուխկյան Մարգարիտա, Կոնստանտին Պետրոսյանի
աշխարհը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018,
214 էջ + 42 էջ նկար (նույնը՝ ռուսերեն և անգլերեն)
60. Աղասյան Արարատ, Հայ կերպարվեստի և կիրառական
արվեստի կորուստներն Օսմանյան կայսրության տա-
րածքում (համիդյան ջարդերից մինչև մեր օրերը),
Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2018, 94 էջ

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՄԲ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. **Մարգարյան Գայանե Սարգսի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Դաշնամուրային կոնցերտի ժանրը հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մեջ: Զարգացման միտումները (1950-1980-ական թթ.)», 24 հունվարի 2008
2. **Մանուկյան Հովհաննես Կոնստանտինի** – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտ (արտադրությունից կտրված), «Ֆլեյտան XX դարի հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մեջ», 30 հունիսի 2009
3. **Թովմասյան Վալենտին Խաչիկի** – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դասախոս, «Նվագախմբային փողային գործիքները և նրանց կատարողականությունը Հայաստանում», 14 ապրիլի 2011
4. **Արմենակյան Արմեն Մոսեսի** – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտ (արտադրությունից կտրված), «Ավետիք Իսահակյանի պոեզիան վոկալ երաժշտության մեջ», 13 հունիսի 2011
5. **Հովհաննիսյան Սարգիս Էմիլի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Հայկական ժողովրդական փողային նվագարան՝ դուդուկ», 14 հունիսի 2012
6. **Ադամյան Աննա Ժորիկի** – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտ (արտադրությունից չկտրված), «Տիգրան Զովսաճյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը», 4 հուլիսի 2013
7. **Գրիգորյան Նաիրա Գագիկի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Միքայել Թարիվերդիևի օպերաները», 17 հուլիսի 2014

8. **Կոստանդյան Մարտուն Ալեքսանդրի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Տիգրան Չուխաճյանի սիմֆոնիկ ստեղծագործությունը», 2 հուլիսի 2015
9. **Մակարյան Սոնա Այվազի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Պավել Լիսիցյանի կյանքը և գործունեությունը», 24 դեկտեմբերի 2015
10. **Թամրազյան Արուսյակ Հրաչյայի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ասպիրանտ (արտադրությունից չկտրված), «Երաժշտության ընկալումը հայ միջնադարյան մեկնողական ավանդույթում», 14 ապրիլի 2016
11. **Թամիրոզյան Աննա Մամիկոնի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Դաշնամուրը հայ կոմպոզիտորների կամերային-գործիքային ստեղծագործություններում (XX դարի երկրորդ կես)», 30 հունիսի 2016
12. **Կոստանդյան Նիկոլայ Ալեքսանդրի** – ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հայցորդ, «Մարգարիտ Բաբայանը և հայ երաժշտական արվեստը», 23 փետրվարի 2017
13. **Մելքոնյան Դավիթ Հրանտի** – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտ (արտադրությունից կտրված), «Հայ երաժշտական կյանքը Անդրկովկասում 1901-1910 թվականներին», 12 հունիսի 2017

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ԵՎ ՆՐԱ

ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1. **Երնջական Լիլիթ**, Մազմանյան Ռ., Հայ երաժշտական կյանքի տարեգրություն. 1901-1910; «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2006, № 3 (617), էջ 261-263
2. **Рухкян Маргарита**, Оптимизм науки, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2007, № 2 (619), стр. 265-269
3. **Դավթյան Ռոբերտ**, ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ. «Արշակ Բ» հայոց անդրանիկ օպերան; Երևան, «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2006, 268 էջ, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2007, № 2 (175), էջ 290-293
4. **Աննա Ասատրյան**, «Արշակ Բ». Հայոց անդրանիկ օպերան, «Արվեստ և ժամանակ. հայացք Գյումրուց», Գյումրի, 2007, № 1, էջ 86-87
5. **Դավթյան Ռոբերտ**, Հայկական օպերային արվեստի հիմնադիրը, 2007, «Ազգ», 7 մարտի, չորեքշաբթի, 42 (3694), էջ 6
6. **Դավթյան Ռոբերտ**, Հայկական օպերային արվեստի հիմնադիրը, «Գրական թերթ», 2007, 6 ապրիլի, թիվ 11 (2886), էջ 6
7. **Գրիգորյան Կարին**, Կապելլա՝ Հայաստանի համախումբ ձայնը. Պետական ակադեմիական երգչախումբը 70 տարեկան է, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2007, 17 մայիսի, հինգշաբթի, թիվ 92 (4188), էջ 1
8. **S. L.**, Մենագրություն՝ նվիրված «Արշակ Բ» օպերային, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2007, 6 հունիսի, չորեքշաբթի, թիվ 105 (4201), էջ 5

9. Рухкян Маргарита, Посвящается хоровому искусству, "Эфир", 2007, 20 декабря, четверг, 24.12 – 30.12, N 51 (709), стр. 4
10. Ավանեսով Արթուր, Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ, «Ազգ», 2007, 20 դեկտեմբերի, հինգշաբթի, 235 (3887), էջ 6
11. Փիլոսյան Անահիտ, Գիրք՝ Չեքիջյանի մասին, «Հայք», 2007, 21 դեկտեմբերի, ուրբաթ, # 243 (1475), էջ 5
12. Հարությունյան Համիկ, «Թացն ու չորը խառնվել են իրար: Չգիտես որն է ճիշտ, որը՝ սխալ» հայտարարում է Հովհաննես Չեքիջյանը, «Ազգ», 2007, 21 դեկտեմբերի, ուրբաթ, 236 (3888), էջ 6
13. Սամվելյան Անուշ, Համառոտ ակնարկ՝ 120 էջի սահմաններում, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2007, 21 դեկտեմբերի, ուրբաթ, թիվ 236 (4332), էջ 7
14. Հ.Ա., Մեր երգարվեստը, մեր կապելլան, մեր մանեստրոն, «Ազգ», 2007, 25 դեկտեմբերի, երեքշաբթի, 238 (3890), էջ 6
15. Պողիկյան-Դարբինյան Անահիտ, Ինչպես վերծանեցի Տիգրան Չուխաճյանի «Արիֆը», «Ազգ», Ազգ-ներդիր, 2008, 15 մարտի, էջ Բ
16. Маргарян Гаяне, ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ, «Զեմիրե». Տիգրան Չուխաճյանի կարապի երգը, Ե., «Ոսկան Երևանցի», 2009, 174 էջ, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2010, № 1-2 (627-628), стр. 497-501
17. Թովմասյան Վալենտին, Il Verdi Armeno. Նաև Արևելքի Ժ.Օֆենբախ, Յ.Շտրաուս, «Երաժիշտ», ԵՊԿ ամսաթերթ, 2010, #3 (52), մարտ, էջ 1, 3
18. Սանթրոյան Վանիկ, Հովհաննես Չեքիջյան. Մեր մանեստրոն, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2010, 18 հունիսի, ուրբաթ, թիվ 113 (4956), էջ 4

19. Սանթրյան Վանիկ, Արվեստի ինստիտուտի կես դարը. Հրապարակի վրա է Աննա Ասատրյանի նոր աշխատությունը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2 նոյեմբերի, 2010, երեքշաբթի, թիվ 204 (5047), էջ 5
20. Կիրակոսյան Մարգարիտա, Աննա Ասատրյան. ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ – 50, «Երաժիշտ», ԵՊԿ ամսաթերթ, 2010, #12 (61), դեկտեմբեր, էջ 4
21. Ասատրյան Աննա Գրիգորի, երաժշտագետ, Հայուհիներ, հանրագիտարան երկու հատորով, II հատոր, Թատերական աշխարհ, երաժշտական աշխարհ, պարարվեստ, կերպարվեստ, ճարտարապետություն, շինարարություն, մարզաշխարհ, Երևան, «Ամարաս» հրատ., 2011, էջ 218
22. Թովմասյան Վալենտին, Աշխարհահռչակ խմբավարը, «Երաժիշտ», ԵՊԿ ամսաթերթ, 2011, #2 (63), փետրվար, էջ 6
23. Երնջակյան Լիլիթ, ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ. Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 480 էջ, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2011, № 3 (188), էջ 247-250
24. Рухкян Маргарита, ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ, Տիգրան Չուխաճյանի երաժշտական թատրոնը, Ե., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 480 էջ, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2011, № 4 (632), стр. 297-300
25. Երնջակյան Լիլիթ, Հիմնարար և ուղենիշ ուսումնասիրություն չուխաճյանագիտության ասպարեզում, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2011, սեպտեմբեր, № 9 (238), էջ 6
26. Ավագիմովա Ինեսա, Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Առնո Բաբաջանյանի ծննդյան 90-ամյակին, «Կրթություն», ՀՀ ԿԳՆ շաբաթաթերթ, 2012, 23 մայիսի, չորեքշաբթի, թիվ 24 (529), էջ 7
27. Ավագիմովա Ինեսա, Առնո Բաբաջանյան – 90, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2012, մայիս, № 5 (246), էջ 6

28. Սանթրյան Վանիկ, Հայկական թատրոնը Լիբանանում. Հրապարակի վրա է Աննա Ասատրյանի նոր ուսումնասիրությունը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2012, 16 հունիսի, շաբաթ, թիվ 113 (5442), էջ 5
29. Քամալյան Մարգարիտա, Սայաթ-Նովա - 300, «Գիտություն», ՀՀ ԳԱԱ թերթ, 2012, հուլիս-օգոստոս, № 7-8 (249), էջ 1-2
30. Рухкян Маргарита, Тигран Чухаджян в свете новых исследований, «Տիգրան Չուխաճյանի ստեղծագործությունը» գիտական նստաշրջանի (12 դեկտեմբերի, 2014) նյութերի ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, стр. 33
31. Սանթրյան Վանիկ, Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչություններ: Հրապարակի վրա է Արարատ Աղասյանի և Աննա Ասատրյանի նոր աշխատությունը, «Հայաստանի Հանրապետություն», 2016, 22 հունիսի, չորեքշաբթի, թիվ 115 (6397), էջ 5
32. Մերի Կիրակոսյան, Լիլիթ Արտեմյան, Աղասյան Ա., Ասատրյան Ա., Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ (XIX դար – XX դարի սկիզբ), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2016, № 2 (647), էջ 336-344
33. Рухкян Маргарита, Петербург в истории армянского искусства, “Голос Армении”, 2016, 27 октября, четверг, N 115 (20887), стр. 6
34. Ծովինար Մովսիսյան, Ա.Աղասյան, Ա.Ասատրյան. Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ (XIX դար – XX դարի սկիզբ), «Պատմաբանասիրական հանդես», 2017, № 1 (204), էջ 218-225
35. Ասատրյան Աննա Գրիգորի, Հանրագիտական բառարան (գլխավոր խմբագիր՝ Հովհաննես Այվազյան), 2 հատո-

րով, հատոր 1; Ա-Կինշասա, Երևան, Հայկական հանրագիտարան. հրատարակչություն, 2016, էջ 169

36. **Արտեմյան Լիլիթ, Աննա Ասատրյան.** Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն-85, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2018, № 2 (653), էջ 338-343

37. **Սուվարյան Յուրի, Աղասյան Արարատ, Աննա Ասատրյան.** անվանի երաժշտագետը և գիտության կազմակերպիչը, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2018, № 3 (209), էջ 295-303

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրի ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ, Արարատ ԱՂԱՍՅԱՆ – Աննա Ասատրյան. անվանի երաժշտագետը և գիտության կազմակերպիչը	5
Աննա Գրիգորի Ասատրյանի կյանքի և գործունեության հիմնական տարեթվերը	18
Աննա Ասատրյանի տպագիր աշխատությունները	33
Մենագրություններ	33
Հոդվածներ գիտական հանդեսներում և ժողովածուներում	35
Միջազգային և հանրապետական գիտաժողովների տպագիր թեզիսներ	53
Հոդվածներ թերթերում	55
Հարցազրույցներ	57
Աննա Ասատրյանի խմբագրությամբ հրատարակված աշխատություններ	59
Աննա Ասատրյանի գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանված ատենախոսություններ	66
Գրականություն Աննա Ասատրյանի և նրա աշխատությունների մասին	68

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ
ԿԵՆՍԱՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
N 7

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ներածականը՝

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Յուրի ՍՈՒՎԱՐՅԱՆԻ,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Արարատ ԱՂԱՍՅԱՆԻ

БИБЛИОГРАФИЯ
АРМЯНСКИХ ИСКУССТВОВЕДОВ
N 7

АННА АСАТРЯН

Предисловие

Академика НАН РА Юрия Суваряна,
Члена-корреспондента НАН РА Арарата Агасяна

BIOBIBLIOGRAPHY OF ARMENIAN ART CRITICS
N 7

ANNA ASATRYAN

Introduction by

Full Member (Academician) of NAS RA Yuri Suvaryan,
Corresponding Member of NAS RA Ararat Aghasyan

Հրատ. խմբագիր՝ Ազատուհի Սահակյան
Համակարգչային էջադրումը՝ Վերա Պապյանի

Հրատ. պատվեր N 915

Ստորագրված է տպագրության՝ 24.12.2018թ.

Չափեր՝ 60 x 84 ¹/₁₆, թուղթ N 1

Տպագրական 4,75 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 350 օրինակ:

ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչության տպարան
Երևան, Մարշալ Բաղրամյան պող. 24: